

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

RESPONDENTNÍ PROSTŘEDKY TERMINATIVNOSTI (KONTRASTIVNÍ
KORPUSOVÁ ANALÝZA)

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Jolana Dlouhá

Studijní obor: Španělský jazyk a literatura

2021

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

4. května 2021

Jolana Dlouhá

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá Respondentními prostředky terminativnosti (kontrastivní korpusová analýza). V první části práce je vysvětleno, co znamená pojem *terminativnost*. Dále jsou popsány respondentní prostředky terminativnosti, které se vyskytují v českém a ve španělském jazyce, a to z pohledu českých a španělských gramatik. Druhá část práce srovnává, s využitím textů obsažených v Českém národním korpusu InterCorp v12, jestli jsou vybrané respondentní prostředky terminativnosti z jednoho jazyka překládány do druhého jazyka také prostředky terminativnosti nebo nikoliv. Cílem práce je zjistit, jak často, a také v kterých typech textu, odpovídá vyjádření terminativnosti v jednom jazyce druhému.

ABSTRACT

This bachelor's thesis deals with The Respondents of the Aktionsart category "terminativity" (contrastive corpus analysis). In the first part is explained what the expression *terminativity* means. Then the respondents of the "terminativity" in the Czech and the Spanish language are described in accordance with the different Czech and Spanish grammar books. In the second part, using texts contained in the Czech National Corpus InterCorp v12, is ascertained whether some of the respondents of the "terminativity" from one language are translated to another by similar respondents of the "terminativity" or not. The aim of this work is to figure out how often and in which texts the expression of "terminativity" in both, Czech and Spanish, texts is maintained.

OBSAH

ÚVOD	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 Kategorie způsobu slovesného děje v českém jazyce	10
1.1.1 První přístup ke kategorii způsobu slovesného děje v českém jazyce	10
1.1.2 Druhý přístup ke kategorii způsobu slovesného děje v českém jazyce	11
1.1.3 Terminativnost v českém jazyce	11
1.1.4 Skupiny způsobu slovesného děje	11
1.1.4.1 Skupiny terminativní, finitivní a egresivní	11
1.1.5 Vyjádření způsobu slovesného děje v českém jazyce	12
1.1.5.1 Vyjádření terminativnosti v českém jazyce	12
1.1.5.1.1 Prefix <i>do-</i>	12
1.1.5.1.2 Prefix <i>od-</i>	13
1.1.5.1.3 Prefix <i>po-</i>	13
1.1.5.1.4 Prefix <i>s(e)-</i>	13
1.1.5.1.5 Prefix <i>u-</i>	13
1.1.5.1.6 Prefix <i>vy-</i>	13
1.1.5.1.7 Prefix <i>za-</i>	13
1.2 Kategorie způsobu slovesného děje ve španělském jazyce	14
1.2.1 Morfologické kategorie španělského verba finita	14
1.2.1.1 Kategorie povahy slovesného děje	14
1.3 Opisná slovesná vazba – přístup české gramatiky	15
1.4 Opisná slovesná vazba – přístup španělské gramatiky	15
1.4.1 Význam opisných slovesných vazeb	15
1.5 Opisné slovesné vazby terminativní	17
1.5.1 Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup	17
1.5.1.1 Význam cessativní terminativnosti	20
1.5.1.2 Význam egresivní terminativnosti	20
1.5.1.3 Význam konkluzivní terminativnosti	20
1.5.1.4 Význam finitivní terminativnosti	21
1.5.1.5 Význam konsumativní terminativnosti	21
1.5.2 Las perífrasis verbales en español	22
1.5.2.1 <i>Acabar de</i> , infinitiv a <i>terminar de</i> + infinitiv, <i>cesar de</i> + infinitiv, <i>dejar de</i> + infinitiv a <i>parar de</i> + infinitiv	24

1.5.2.2	<i>Acabar de</i> + infinitiv	24
1.5.2.2.1	Rozdíl mezi <i>acabar de</i> a <i>dejar de</i>	25
1.5.2.3	<i>Venir a</i> + infinitiv	25
1.5.2.4	<i>Acabar por</i> + infinitiv, <i>terminar por</i> + infinitiv, <i>venir a</i> + infinitiv a <i>llegar a</i> + infinitiv	25
1.5.3	Perífrasis verbales	26
1.5.3.1	<i>Dejar de</i> + infinitiv, <i>cesar de</i> + infinitiv, <i>parar de</i> + infinitiv	27
1.5.3.2	<i>Llegar a</i> + infinitiv, <i>alcanzar a</i> + infinitiv, <i>acabar por</i> + infinitiv a <i>terminar por</i> + infinitiv	28
1.5.3.3	<i>Venir a</i> + infinitiv	28
1.5.3.4	<i>Acabar de</i> + infinitiv, <i>terminar de</i> + infinitiv	29
1.5.4	Gramática didáctica del español	30
1.5.4.1	<i>Acabar de</i> + infinitiv	31
1.5.4.2	<i>Dejar de</i> + infinitiv	31
1.5.4.3	<i>Llegar a</i> + infinitiv	31
1.5.5	Nueva gramática de la lengua española	32
1.5.5.1	<i>Acabar de</i> + infinitiv	33
1.5.5.2	<i>Venir a</i> + infinitiv	34
1.5.5.3	<i>Venir de</i> + infinitiv	35
1.5.5.4	<i>Dejar de</i> + infinitiv	35
1.5.5.5	<i>Cesar de</i> + infinitiv	35
1.5.5.6	<i>Parar de</i> + infinitiv	36
2	PRAKTICKÁ ČÁST	37
2.1	Sloveso <i>dopsat</i> a jeho španělské ekvivalenty	38
2.1.1	Sloveso <i>dopsat</i> v česky psaných beletristických textech	38
2.1.2	Sloveso <i>dopsat</i> ve filmových titulcích	40
2.1.3	Slovesu <i>dopsat</i> v žurnalistických textech	44
2.1.4	Sloveso <i>dopsat</i> jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů	44
2.1.5	Závěr ke slovesu <i>dopsat</i>	47
2.2	Sloveso <i>domluvit</i> a jeho španělské ekvivalenty	49
2.2.1	Sloveso <i>domluvit</i> v česky psaných beletristických textech	49
2.2.2	Sloveso <i>domluvit</i> ve filmových titulcích	50
2.2.3	Sloveso <i>domluvit</i> v žurnalistických textech	51
2.2.4	Sloveso <i>domluvit</i> jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů	51

2.2.5	Závěr ke slovesu <i>domluvit</i>	54
2.3	Sloveso <i>vykrvácet</i> a jeho španělské ekvivalenty	56
2.3.1	Sloveso <i>vykrvácet</i> v česky psaných beletristických textech	56
2.3.2	Sloveso <i>vykrvácet</i> ve filmových titulcích	56
2.3.3	Sloveso <i>vykrvácet</i> v žurnalistických textech	58
2.3.4	Sloveso <i>vykrvácet</i> jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů	59
2.3.5	Závěr ke slovesu <i>vykrvácet</i>	61
	ZÁVĚR	62
	RESUMÉ	64
	BIBLIOGRAFIE	66
	INTERNETOVÉ ZDROJE	67

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá Respondentními prostředky terminativnosti. Terminativnost je označení pro lexikálně-sémantickou vlastnost sloves. Za terminativní slovesa se pokládají ta, která vyjadřují konečnou fázi slovesného děje. Terminativnost je druh způsobu slovesného děje, který je jednou z kategorií, kterými disponují česká i španělská slovesa.

V českém jazyce se způsob slovesného děje vyjadřuje prostřednictvím prefixů a sufixů. Terminativnost se však vyjadřuje pouze pomocí prefixů. Ve španělském jazyce nebývá kategorie způsobu slovesného děje obsažena ve slovese samém. Obvykle bývá vyjádřena premorfologicky, tzn. pomocí dalších slov. Skupinám takových slov se říká opisné slovesné vazby. Respondentními prostředky terminativnosti ve španělském jazyce jsou tzv. opisné slovesné vazby terminativní. Předmětem výzkumu v této práci bude zjistit, jak si výrazové prostředky terminativnosti v obou jazycích odpovídají.

Práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a na část praktickou. V části teoretické, s využitím českých gramatik *Mluvnice češtiny* (Miroslav Komárek, 1986), *Akademická gramatika spisovné češtiny* (František Štícha, 2013) a s využitím CzechEncy – Nového encyklopedického slovníku češtiny¹, je nejprve vysvětleno, co je způsob slovesného děje, jak je vyjádřen v českém jazyce a jakými prostředky je vyjadřována terminativnost. Poté následuje objasnění té samé kategorie ve španělském jazyce. Pokračuje vysvětlení, co jsou opisné slovesné vazby a jaké jsou jejich charakteristické rysy. Tuto část popisuje česká gramatika *Mluvnice současné španělštiny* (Bohumil Zavadil, Petr Čermák, 2010) a španělské gramatiky *Las perífrasis verbales en español* (Luis García Fernández, 2012), *Perífrasis verbales* (Javier García González, 1998), *Gramática didáctica del español* (Leonardo Gómez Torrego, 2002), *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II* (RAE y ASALE, 2009). Každá gramatika nahlíží na problematiku opisných slovesných vazeb terminativních jinak, a proto je jim věnována vždy jedna samostatná kapitola. V těchto kapitolách se většinou nachází stručný popis opisných slovesných vazeb terminativních, jejich zařazení do nadřazené skupiny opisných slovesných vazeb a výčet jednotlivých opisných slovesných vazeb terminativních. U konkrétních vazeb je uveden především jejich význam, dále je

¹ *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2020 [cit. 2021-4-28]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>

zmíněno, za jakých okolností a jak často se používají, případně je přiložen i konkrétní příklad užití v reálných větách. Pro přehlednost se na začátku každé kapitoly vyskytuje tabulka všech opisných slovesných vazeb, které jsou popsány v příslušné gramatice.

V části praktické, kde budou použity texty z paralelního korpusu InterCorp v12², který je součástí akademického projektu Český národní korpus, který byl založen roku 1994, budeme v rámci kontrastivní korpusové analýzy pozorovat, jak jsou vybraná česká slovesa, jež vyjadřují konečnou fázi slovesného děje (terminativnost), překládána do španělského jazyka, a to z česky psaných beletristických textů, z filmových titulků a žurnalistických textů. Dále budeme pozorovat, jaké výrazy jsou ze španělsky psaných beletristických textů překládány právě vybranými českými slovesy, která vyjadřují konečnou fázi slovesného děje. Náplní praktické části je zjistit, jestli se česká slovesa vyjadřující konečnou fázi děje překládají spíše jako opisné slovesné vazby terminativní, resp. jestli jsou to právě opisné slovesné vazby terminativní, které jsou překládány do českého jazyka slovesy vyjadřujícími konečnou fázi děje, nebo jestli jsou v překladech používány jiné ekvivalenty.

Cílem práce je seznámit se s terminativností v českém a španělském jazyce a dozvědět se, jak je terminativnost v obou jazycích vyjadřována. Úkolem praktické části je vymezit, jaké respondentní prostředky jsou při překládání využívány.

² Rosen, A. – Vavřín, M. – Zasina, A. J.: *Korpus InterCorp – čeština*, verze 12 z 12. 12. 2019. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2019. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>
Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština*, verze 12 z 12. 12. 2019. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2019. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Kategorie způsobu slovesného děje v českém jazyce

Lexikální kategorie způsobu slovesného děje v českém jazyce, nazývaná také termínem *Aktionsart*, vyjadřuje různé druhy dějového průběhu u sloves (Komárek M., 1986, s. 185). V minulých stoletích tato kategorie nabývala stejného významu jako gramaticko-lexikální kategorie slovesného vidu (Komárek M., 1986, s. 179). Tyto dvě kategorie jsou dodnes úzce propojeny.

Při tvoření způsobu slovesného děje u sloves dochází k využití formálních prostředků, kterým se říká prefixy a sufixy, dohromady afixy. Český jazyk disponuje šesti slovesnými sufixy a devatenácti prefixy a jejich variantami (Štícha F., 2013, s. 241). K využití afixů dochází např. i při tvorbě slovesného vidu. Pro způsob slovesného děje je však, na rozdíl od slovesného vidu, velmi charakteristické užívání klitických morfémů *se* a *si*. V lingvistice bývá obvykle kategorie způsobu slovesného děje definována dvěma přístupy (Nübler, N., 2017).

1.1.1 První přístup ke kategorii způsobu slovesného děje v českém jazyce

První přístup chápe způsob slovesného děje jako derivační kategorii. Za způsob slovesného děje jsou pokládána slovesa, která jsou odvozena od jiného slovesa za pomoci afixů, a která při daném odvozování nabyla jiného lexikálního významu (např. *dopsat*, *přepsat*, *popsat*). V tomto přístupu není za způsob slovesného děje považované to sloveso, od kterého jsou derivována další slovesa (*psát*), neboť samo deverbálně derivované není, a ani jeho vidový protiklad (*napsat*). Vidový protiklad, přestože sám je deverbálně derivovaný, totiž při tvorbě nenabývá významu lexikálního, ale gramatického.

Rozlišuje se několik skupin způsobu slovesného děje na základě společných charakteristických rysů různých lexikálních významů derivovaných sloves. U sloves *dohrát*, *dopracovat*, *dopsat* je například kromě prefixu *do-* (společné afixy jsou v tomto přístupu velmi příznačným znakem popisujícím různé skupiny) společným charakteristickým rysem význam vyjadřující „dovedení výchozího děje do konce“. Dále třeba slovesa *připsat*, *přikreslit*, *přistavět* nesou význam „připojení něčeho výchozím dějem“ (Nübler, N., 2017).

1.1.2 Druhý přístup ke kategorii způsobu slovesného děje v českém jazyce

Druhý přístup naopak nedefinuje kategorii způsobu slovesného děje jako derivační kategorii. Kategorie způsobu slovesného děje zde může být vyjádřena téměř ve všech slovesech nehledě na to, zda byly deverbálně, příp. nedeverbálně, derivována nebo ne. To, co je určující pro tento přístup, je především lexikální význam, nikoliv společné afixy.

1.1.3 Terminativnost v českém jazyce

Terminativnost je pojem užívaný ve dvou významech. První význam říká, že terminativnost je označení pro lexikálně-sémantickou vlastnost sloves. Je v těsném vztahu k vidu a způsobu slovesného děje. Za terminativní slovesa se mají ta, která označují děj, který přirozeně končí dosažením jisté „vnitřní hranice“ (*psát (dopis), číst (knihu)*). Podle tohoto významu mohou být terminativní slovesa jak dokonavá, tak nedokonavá. Druhý význam říká, že není zcela jasné, jestli terminativnost vyjadřuje skutečně lexikálně-sémantickou vlastnost slovesa nebo jestli vyjadřuje vlastnost celé slovesné skupiny (predikátu). I zde se však slovesa, označující rozvoj k „určité vnitřní hranici“, pojmenovávají jako terminativní. U tohoto kritéria jsou však pouze nedokonavá.

Mimo to existují i slovesa, primárně nedokonavá, která nevyjadřují pouze rozvoj k určité hranici, nýbrž také skutečné dosažení cíle (*dopsat, přečíst*). Ta mohou být označována jako telická, synonymem pro terminativní, a především ta jsou předmětem zkoumání této práce (Nübler, N., 2017).

1.1.4 Skupiny způsobu slovesného děje

Přestože úplný soupis skupin způsobu slovesného děje není pro český jazyk ještě k dispozici, existují jisté nástiny, které se liší podle jednotlivých lingvistických koncepcí. Různí se mimo jiné také pojmenování těchto dílčích skupin. Skupinami sloves v českém jazyce, které se zaměřují na vystihnutí koncové části slovesného děje, která je relevantní pro tuto práci, jsou podle druhého přístupu chápány skupiny, které se nazývají terminativní, finitivní a egresivní.

1.1.4.1 Skupiny terminativní, finitivní a egresivní

Do skupiny, která se nazývá terminativní, a které se také jinak říká konfektivní, se zařazují *terminativa*, resp. *konfektiva*, která vyjadřují průběh celého děje až do konce. Do této skupiny patří například slovesa jako *propracovat, přečíst*.

Skupina finitivní, též nazývána jako kompletivní zahrnuje *finitiva*, resp. *kompletiva*, která označují konečnou fázi děje. Náleží sem například slovesa *dočíst*, *dodělat*, *dohrát*.

Egresivní skupina obsahuje *egresiva*, která označují konec děje. *Egresivy* jsou například slovesa *odzvučet*, *odučit* (Nübler, N., 2017).

1.1.5 Vyjádření způsobu slovesného děje v českém jazyce

Jak již bylo řečeno, způsob slovesného děje se v češtině vyjadřuje pomocí afixů. Jak prefixy, tak sufixy modifikují vyjádření způsobu slovesného děje. Suffixy vyjadřují např. násobenost nebo opakovanost. Prefixy, v rámci tzv. nevidové funkce, mohou vyjadřovat například orientaci pohybu určitým směrem (*přitáhnout*, *odejít*, *předjet*), rozšíření děje (*rozvířit*, *potřít*), intenzitu děje (*rozkřičet se*), vznik nebo zánik něčeho (*objevit se*, *zahubit*) a v neposlední řadě i časový průběh děje a jeho jednotlivé fáze, kterými jsou počátek (*rozesmát se*, *rozběhnout se*), počátek a ukončení (*načíst*, *vyskočit*), ukončení (*dokončit*, *odtroubit*) a jiné (Štícha, F., 2013, s. 226, 241-242). Následující část se věnuje prefixům *do-*, *od-*, *po-*, *s-/se-*, *u-*, *vy-* a *za-*, které u některých sloves vyjadřují konečnou fázi slovesného děje neboli terminativnost v českém jazyce.

1.1.5.1 Vyjádření terminativnosti v českém jazyce

1.1.5.1.1 Prefix *do-*

Prefix *do-* je velmi produktivním afixem. Základním významovým rysem sloves s prefixem *do-* je většinou ukončenost započatého děje. Význam ukončení děje dominuje u sloves, která vyjadřují:

- a) rozmanité sociální činnosti a aktivity (např.: *dopracovat*, *dojít*, *dovečeřet*);
- b) dokončení činnosti, jejímž výsledkem je konkrétní objekt (např.: *dopsat*, *dovařit*, *dopéct* apod.);
- c) zánik fungování toho, co dosud fungovalo (např.: *dosloužit*, *dosvítit*, *dotíkat*);
- d) uchování existence (*dochovat*);
- e) dosažení něčeho nebo snahu dosáhnout něčeho (např.: *dosáhnout*, *dobrat se*, *donutit*, *doprosit se*);
- f) mluvení a vydávání zvuků (např.: *domluvit*, *dohovořit*, *dozpívat*);

g) označení přírodních procesů a zvuků (např.: *dohořet, dokvést, doburáct*) (Štícha, F., 2013, s. 245).

1.1.5.1.2 Prefix *od-*

Také prefix *od-* je nositelem významu, který vyjadřuje zakončení děje. Tento význam se týká především sloves typu *odrust, odkvést, odumřít*. Slovesa s tímto časovým významem se nacházejí často v kontextu „mít něco splněno“, příp. „mít něco odbyto“ (*odvolit, odhlasovat*) (Štícha, F., 2013, s. 252).

1.1.5.1.3 Prefix *po-*

Slovesa s tímto prefixem, která vyjadřují ukončení děje, jsou například *posekat, postarat se, posoudit*. Některá z nich vyjadřují i úplný zánik, jako třeba slovesa *potratit, pojít* (Štícha, F., 2013, s. 254).

1.1.5.1.4 Prefix *s(e)-*

Tento prefix vystihuje u některých sloves ukončení činnosti směřující současně k vytvoření či zvládnutí něčeho (*shledat, sepsat, sestříhat, slosovat, sesumarizovat*). Dále prefix *s(e)-* může vyjadřovat zánik (*shořet*) (Štícha, F., 2013, s. 263).

1.1.5.1.5 Prefix *u-*

Slovesa s prefixem *u-*, která vyjadřují konec děje, mohou charakterizovat děj jako zakončený či završený. V takovém případě se jedná o slovesa vyjadřující činnost zaměřenou na výsledek či vytvoření něčeho (*ukončit, ubránit, uspat, ulovit, uplést*). Slovesa s prefixem *u-* také mohou charakterizovat konec děje jako zánik (smrt), jako např. slovesa *uškrtit, ubít, ušlapat* (Štícha, F., 2013, s. 264).

1.1.5.1.6 Prefix *vy-*

Význam ukončení děje vyjadřují slovesa, která postihují zánik nebo způsobení zániku (*vyhynout, vymřít, vymizet, vykrváct, vysublimovat*) a slovesa, která vyjadřují vyčerpání, zbavení se nebo odstranění něčeho (*vypít, vyčerpat, vyplýtvat, vypotřebovat*) (Štícha, F., 2013, s. 268).

1.1.5.1.7 Prefix *za-*

Význam ukončení děje se nachází např. u sloves *zakončit, zašít, zaschnout, zatuhnout, zahynout, zahnít* (Štícha, F., 2013, s. 271).

1.2 Kategorie způsobu slovesného děje ve španělském jazyce

Povaha slovesného děje je typ kategorie, která patří mezi morfologické kategorie španělského verba finita. Španělské verbum finitum je název pro konkrétní realizaci slovesa. Jedná se o tzv. určitý tvar slovesný, který nese dané morfologické kategorie, a který se ve funkci predikátoru / přísudku, který je jeho primární syntaktickou funkcí, shoduje v osobě a čísle se subjektem / podmětem. Opakem finitních tvarů jsou nefinitní tvary slovesné, mezi které patří infinitiv, gerundium a participium (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 199).

1.2.1 Morfologické kategorie španělského verba finita

Morfologické kategorie španělského verba finita jsou v užším slova smyslu tvořeny kategoriemi modu, času, aspektu a slovesné třídy. Významy těchto kategorií se nacházejí ve slovese samém a jsou také díky němu vyjadřovány. V širším slova smyslu lze k těmto morfologickým kategoriím přidat i kategorii slovesného rodu a kategorii povahy slovesného děje³. Výrazové prostředky těchto kategorií jsou premorfologické povahy (jsou víceslovné) – nejsou obsaženy ve slovese samém (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 245).

Morfologické kategorie vytvářejí a charakterizují predikaci, proto se jim někdy také říká kategorie predikační. Rozlišuje se mezi kategorií predikační základní, jejíž částí jako modus, čas nebo slovesný rod jsou nezbytné pro predikaci, a kategorií predikační vedlejší, tzv. doplňkovou, jejíž vyjádření nebývá závazné. Do této skupiny spadá právě povaha slovesného děje (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 245-246).

1.2.1.1 Kategorie povahy slovesného děje

Kategorie povahy slovesného děje je velmi specifická gramatická kategorie ve španělštině. Je obsahově velmi blízká kategorii aspektu (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 314). Kategorie aspektu u španělského slovesa víceméně odpovídá české kategorii vidu. Rozsah kategorie aspektu však není ani v jednom z jazyků, v češtině a ve španělštině, jednoznačně definován (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 310).

Aspekt a povaha slovesného děje se liší především na základě rozdílnosti výrazových prostředků. Aspekt je vyjadřován morfologickými prostředky v těsné

³ Pojem *povaha slovesného děje* je podle Zavadila a Čermáka (2010) ekvivalentem pro *způsob slovesného děje*.

souvislosti s kategorií času. Naopak povaha slovesného děje je vyjadřována ustálenými premorfologickými perifrastickými konstrukcemi. Perifrastické konstrukce jsou tvary tzv. věcněvýznamových sloves. Významové opozice u povahy slovesného děje jsou někdy zahrnovány pod společný německý název *Aktionsart*. *Aktionsart* se překládá jako *modo de acción*, případně jako *carácter de la acción verbal* (= povaha slovesného děje) (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 315).

1.3 Opisná slovesná vazba – přístup české gramatiky

Premorfologický útvar, příp. premorfologická formace / konstrukce nebo také opisná slovesná vazba, je překlad španělského výrazu *perífrasis verbal* nebo *construcción perífrástica*. Jedná se o ustálená víceslovná spojení, která nelze považovat za volná syntaktická spojení plnovýznamových sloves, ale také jim nelze přiřadit povahu morfologického tvaru věcněvýznamového slovesa. Kritériem morfologičnosti opisných slovesných vazeb je možnost nahradit víceslovný výraz jednoslovným morfologickým tvarem stejného významu (*voy a hablar -> hablaré*). Za premorfologické tvary významového slovesa se považují jak vazby, které vyjadřují povahu slovesného děje, tak tzv. vazby modální (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 315).

1.4 Opisná slovesná vazba – přístup španělské gramatiky

Podle García Fernández (2012, s. 11) se ze syntaktického hlediska popisuje opisná slovesná vazba jako spojení vyčasovaného pomocného slovesa (*verbo auxiliar conjugado*) se slovesem plnovýznamovým (*verbo auxiliado*). Plnovýznamové sloveso se může vyskytovat pouze v neosobních tvarech slovesa, kterými jsou infinitiv (*infinitivo*), gerundium (*gerundio*) a participium / přičestí (*participio*). V případě, že se ve větě vyskytuje více po sobě jdoucích pomocných sloves, je časováno pouze to první (***Podría haber estado trabajando***). Podle toho, jaký tvar má plnovýznamové sloveso, se většinou rozlišují opisné slovesné vazby do tří skupin: opisné slovesné vazby s infinitivem (*las perífrasis de infinitivo*), s gerundiem (*las perífrasis de gerundio*) a s participiem / přičestím (*las perífrasis de participio*) (García Fernández, L., 2012, s. 13).

1.4.1 Význam opisných slovesných vazeb

Opisné slovesné vazby vyjadřují čas, aspekt, způsob a rod. V jisté tradici se dělí pouze na dvě skupiny, na opisné slovesné vazby modální a na opisné slovesné vazby aspektuální. Jak uvádí García Fernández (2012, s. 63), vazby aspektuální tvoří

bezpochyby nejpočetnější skupinu opisných slovesných vazeb ve španělštině. Aspekt je kategorie, která informuje o vývoji událostí; jestli bude začínat, jestli právě probíhá, jestli už skončila, ale také jestli se běžně opakuje nebo ne. Kromě aspektuálních vazeb vyjadřujících terminativnost (*terminativos*), které jsou hlavním tématem této práce, existují ještě vazby kontinuativní (*continuativos*), progresivní (*progresivos*), habituální (*habituales*), rezultativní (*resultativos*), prospektivní (*prospectivos*) a inkoativní (*incoativos*) (García Fernández, L., 2012, s. 44-47).

1.5 Opisné slovesné vazby terminatívni

1.5.1 Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup

Fázové významy		
Významy ingresivní	Významy inminentní	<i>Estar por + infinitiv, estar para + inf., estar a punto de + inf.</i>
	Významy dispozitivní	<i>Ir a + infinitiv</i>
	Významy iniciální	<i>Empezar a + infinitiv, comenzar a + inf., principiar a + inf., ponerse a + inf., echar(se) a + inf., romper a + inf., entrar a + inf., pasar a + inf., largarse a + inf., coger a + inf., agarrar a + inf., darse a + inf., meterse a + inf., lanzarse a + inf., arrojarse a + inf., soltarse a + inf., precipitarse a + inf.</i>
	Významy inceptivní	<i>Empezar por + infinitiv, comenzar por + inf., principiar por + inf.</i>
Významy durativní	Významy globální	Finiteční tvar pomocných sloves <i>coger, tomar, agarrar, ir, venir, llegar</i> + <i>y</i> + nefiniteční tvar věcněvýznamového slovesa
		<i>Salir + gerundium</i>

	Významy parciální	Významy aktuální durativnosti	<i>Estar + gerundium</i>
		Význam retrospektivní durativnosti	<i>Venir + gerundium</i>
		Význam prospektivní durativnosti	<i>Ir + gerundium</i>
		Význam kontinuativní durativnosti	<i>Seguir + gerundium,</i> <i>continuar + ger.,</i> <i>proseguir + ger.</i>
		Význam persistentní durativnosti	<i>Llevar + gerundium</i>
		Význam distributivní durativnosti	<i>Andar + gerundium</i>
Významy terminativní	Význam cessativní terminativnosti	<i>Dejar de + infinitiv,</i> <i>cesar de + inf., parar de + inf.</i>	
	Význam egresivní terminativnosti	<i>Acabo de + infinitiv,</i> <i>acababa de + inf., vengo de + inf., venía de + inf.</i>	
	Význam konkluzivní terminativnosti	<i>Terminar de + infinitiv,</i> <i>acabar de + inf., concluir de + inf.</i>	
	Význam finitivní terminativnosti	<i>Terminar por + infinitiv,</i> <i>acabar por + inf.</i>	
	Význam konsumativní terminativnosti	<i>Venir a + infinitiv,</i> <i>llegar a + inf.</i>	
Rezultativní významy			

Rezultativní významy aktivní		<i>Tener + participium, dejar + partic., traer + partic., llevar + partic.</i>
Rezultativní významy pasivní		<i>Estar + participium, quedar + partic., venir + partic., salir + partic., ir + partic., andar + partic.</i>
Kvantitativní významy		
Význam iterativní	Význam repetitivní	<i>Volver a + infinitiv</i>
Význam frekventativní		
Význam habituální		<i>Soler + infinitiv, acostumbrar (a) + inf.</i>

V souvislosti se strukturou významů povahy slovesného děje dochází podle Zavadila a Čermáka k rozlišování na významy fázové a významy kvantitativní. Fázové významy povahy slovesného děje jsou trojího typu podle toho, kterou ze tří základních fází procesu vyjadřují. Tyto fáze se nazývají počátek, průběh a konec. Mluví se tedy o fázovosti počáteční, které se říká ingresivnost, o fázovosti průběhové, tedy o durativnosti, a o fázovosti koncové neboli o terminativnosti. Kvantitativní významy povahy slovesného děje se dělí podle kvantitativních stránek procesů na význam iterativní, frekventativní a habituální (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 316).

Opisné slovesné vazby terminativní neboli ty, které vyjadřují konec slovesného děje, postihují proces v jeho finální fázi. Dílčí významy procesu v jeho finální fázi se nazývají cessativní (*dejar de + infinitiv, cesar de + infinitiv a parar de + infinitiv*), egresivní⁴ (*acabo de + infinitiv, acababa de + infinitiv, vengo de + infinitiv a venía de + infinitiv*), konkluzivní (*terminar de + infinitiv, acabar de + infinitiv a concluir de + infinitiv*), finitivní (*terminar por + infinitiv a acabar por + infinitiv*) a konsumativní (*venir a + infinitiv a llegar a + infinitiv*).

⁴ Je třeba si uvědomit, že pojem egresivní terminativnost zde označuje jiné spektrum významů, než vyjadřovala již dříve zmíněná egresivní skupina sloves. Stejně je to i u finitivní terminativnosti, jejíž význam není identický s tím, kterým disponuje výše zmíněná finitivní / kompletivní skupina sloves. Tyto termíny nejsou všemi gramatikami používány univerzálně, a může proto občas docházet k nejasnostem.

1.5.1.1 Význam cessativní terminativnosti

Cessativní terminativnost charakterizuje proces jako ukončený. Vyjadřuje děj, jehož realizace ustala. Mezi základní výrazové prostředky, které náleží do cessativní terminativnosti patří vazby *dejar de* + infinitiv, *cesar de* + infinitiv a *parar de* + infinitiv. Nejčastěji používanou vazbou, která je zároveň i velmi stylisticky neutrální, je opisná slovesná vazba *dejar de* + infinitiv (*Al oír la noticia, Juan dejó de reír.* ‚Když Juan tu zprávu uslyšel, přestal se smát.‘). S vazbou *cesar de* + infinitiv, která vyznívá knižněji, se lze setkat nejvíce ve Španělsku, a to především v záporu (*No ceso de pensar en lo ocurrido.*). Vazba *parar de* + infinitiv se nevyskytuje příliš často (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 324).

1.5.1.2 Význam egresivní terminativnosti

Tento význam charakterizuje děj jako bezprostředně skončený. K základním výrazovým prostředkům patří opisné slovesné vazby *acabo de* + infinitiv (v aktuální temporální rovině; *Acabo de ducharme.* ‚Právě jsem se osprchoval.‘) a *acababa de* + infinitiv (v neaktuální temporální rovině; *Acababa de ducharme cuando sonó el teléfono.* ‚Právě jsem se osprchoval, když zazvonil telefon.‘). Jak lze vidět, pomocné sloveso *acabar* se v egresivním významu může vyskytovat pouze v přítomném čase v indikativu nebo v imperfektu v indikativu. Kdyby se sloveso vyskytovalo v jiném časovém významu, perifráze by nabyla konkluzivního významu (viz níže). Egresivní slovesné vazby nepřipouští negaci. Do této kategorie se také běžně zařazují také perifráze *vengo de* + infinitiv a *venía de* + infinitiv (*¿Qué oráculo vienes de consultar, Electra?* ‚Se kterou věštírnou ses právě poradila, Elektro?‘). Jejich výskyt není častý (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 324-325).

1.5.1.3 Význam konkluzivní terminativnosti

Význam konkluzivní terminativnosti vystihuje proces jako dokončený nebo dokončovaný v poslední fázi. Mezi základní výrazové prostředky patří opisné slovesné vazby *terminar de* + infinitiv (*Termina de leer la carta.* ‚Dočítá dopis.‘), *acabar de* + infinitiv (*Acabarán de escribir la gramática en tres años.* ‚Dopíší tu gramatiku za tři roky.‘) a *concluir de* + infinitiv (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 325).

1.5.1.4 Význam finitivní terminativnosti

Tento význam popisuje děj jako nějakým způsobem zakončený nebo dovršený. Užívají se vazby *terminar por* + infinitiv (***Terminó por hacerse monja***. ‚***Nakonec se stala jeptiškou.***‘) a *acabar por* + infinitiv (***Ha acabado por cogerle rabia***. ‚***Nakonec na něho dostal vztek.***‘) (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 325).

1.5.1.5 Význam konsumativní terminativnosti

Konsumativní terminativnost popisuje děj jako dosažený a dovršený po určitém čase. Mezi typické vazby se zařazují *venir a* + infinitiv (***Ojalá vengan a entenderse entre sí***. ‚***Kéž si nakonec navzájem porozumí.***‘) a *llegar a* + infinitiv (***He llegado a pensar que tiene usted razón***. ‚***Dospěl jsem k přesvědčení, že máte pravdu.***‘) (Zavadil, B., Čermák, P., 2010, s. 325).

1.5.2 Las perífrasis verbales en español

Clases de perífrasis verbales por el significado		
Perífrasis temporales		<i>Ir a + infinitivo, acabar de + infinitivo</i>
Perífrasis aspectuales	Perífrasis aspectual progresivo	<i>Estar + gerundio</i>
	Perífrasis aspectual continuo	<i>Andar + gerundio, continuar + ger., ir + ger., seguir + gerundio</i>
	Perífrasis aspectual continuativo	<i>Llevar + ger., llevar + partic., venir + ger.</i>
	Perífrasis aspectual habitual	<i>Acostumbrar (a) + infinitivo, saber + infinitivo, soler + infinitivo</i>
	Perífrasis aspectual resultativo	<i>Dejar + participio, llevar + participio, tener + partic.</i>
	Perífrasis aspectual prospectivo	<i>Decir a + infinitivo, estar a punto de + inf., estar al + inf., estar para + inf., estar por + inf., ir a + infinitivo</i>
	Perífrasis aspectual incoativo	<i>Abrir(se) a + inf., arrancar(se) a + inf., comenzar a + inf., echar(se) a + inf., empezar a + inf., entrar a + inf., explotar a + inf., liarse a + inf., meterse a + inf., pegar(se) a + inf., ponerse a + inf., romper a + inf., soltarse a + inf.</i>
	Perífrasis aspectual terminativo	<i>Acabar de + infinitivo, cesar de + inf., dejar de +</i>

		<i>inf., parar de + inf., terminar de + inf.</i>
	Otras perífrasis aspectuales	<i>Volver a + infinitivo, tardar en + infinitivo</i>
Perífrasis modales		<i>Deber + infinitivo, deber de + inf., haber de + inf., haber que + inf., poder + inf., tener que + inf., acertar a + inf., caber + inf., conseguir + inf., lograr + inf., querer + inf., saber + inf., venir + infinitivo</i>
Perífrasis de voz pasiva		<i>Andar + participio, continuar + partic., encontrarse + partic., estar + partic., hallarse + partic., ir + partic., quedar + partic., resultar + partic., salir + partic., seguir + partic., sentirse + partic., ser + partic., venir + partic, verse + participio</i>
Perífrasis de disposición, argumentales o escalares		<i>Acabar + gerundio, acabar por + infinitivo, alcanzar a + inf., comenzar + ger., comenzar por + inf., empezar + ger., empezar por + inf., llegar a + inf., pasar a + inf., terminar + ger., terminar por + ger., venir a + infinitivo</i>

García Fernández (2012, s. 44-49) uvádí, že mezi vazby, které vystihují děj v jeho konečné fázi, patří opisné slovesné vazby aspektuální terminativní *acabar de*, infinitiv a

terminar de + infinitiv, *cesar de* + infinitiv, *dejar de* + infinitiv a *parar de* + infinitiv. Uvádí však i jiné vazby, které nějakým způsobem charakterizují konec slovesného děje, ale které již nepatří do výše zmíněné skupiny. Jedná se například o vazbu *venir a* + infinitiv, která patří jak do opisných slovesných vazeb modálních, tak do opisných slovesných vazeb dispozičních, diskurzivních nebo skalárních. Dále se jedná o vazby *acabar por* + infinitiv, *terminar por* + infinitiv a *llegar a* + inf., které také patří do opisných slovesných vazeb dispozičních, diskurzivních nebo skalárních. Výjimku tvoří i vazba *acabar de* + infinitiv, která může náležet i do tzv. vazeb časových.

1.5.2.1 *Acabar de*, infinitiv a *terminar de* + infinitiv, *cesar de* + infinitiv, *dejar de* + infinitiv a *parar de* + infinitiv

Opisné slovesné vazby aspektuální terminativní, do kterých spadají vazby *acabar de*, infinitiv a *terminar de* + infinitiv, *cesar de* + infinitiv, *dejar de* + infinitiv a *parar de* + infinitiv, se soustřeďují na finální fázi děje (Luis García Fernández, 2012, s. 46). Tyto opisné slovesné vazby se obvykle dělí do dvou skupin. V první skupině jsou vazby, které vyjadřují dokončení slovesného děje. Ve druhé skupině jsou vazby, které vyjadřují přerušování slovesného děje. Opisnými slovesnými vazbami, které vyjadřují dokončení slovesného děje, jsou vazby *acabar de* + infinitiv a *terminar de* + infinitiv. Opisnými slovesnými vazbami, které vyjadřují přerušování děje, jsou vazby *cesar de* + infinitiv, *dejar de* + infinitiv a *parar de* + infinitiv (García Fernández, L., 2012, s. 73).

1.5.2.2 *Acabar de* + infinitiv

Vazba *acabar de* + infinitiv, jak již bylo řečeno, může patřit jak mezi aspektuální terminativní vazby, tak mezi časové vazby. Pokud tato vazba patří mezi opisné slovesné vazby aspektuální terminativní, vyjadřuje konečnou fázi slovesného děje (***He acabado de trabajar***). V případech, kdy je tomu tak, je vazba *acabar de* + inf. zaměnitelná s vazbou *terminar de* + inf. Při tomto procesu nedochází ke změně významu (***He acabado de leer Los tres mosqueteros.*** -> ***He terminado de leer Los tres mosqueteros.***). Avšak v případech, kdy vazbu *acabar de* + inf. zařazujeme mezi slovesné opisné vazby časové, vyjadřuje tato vazba tzv. bezprostřední minulost (*pasado inmediato*) (***Acabo de llegar del trabajo***) a vyskytuje se pouze v přítomném čase (***Acabo de hablar con mi tía***) nebo v imperfektu (***Acababa de cerrar la puerta cuando oyó un disparo***). Vazba *acabar de* + inf. vyjadřující bezprostřední minulost se nikdy nevyskytuje například v minulém

složeném nebo prostém čase (**He acabado de ver a Juan. *Acabé de cerrar la puerta cuando me llamó*) (García Fernández, L., 2012, s. 61-62).

1.5.2.2.1 Rozdíl mezi *acabar de a dejar de*

Juan acabó de escribir la novela. Juan dejó de escribir la novela. V prvním případě Juan zmíněný román už dopsal, dokončil ho, kdežto ve druhém případě Juan pouze přerušil psaní románu bez toho, aby ho dokončil (García Fernández, L., 2012, s. 73-74).

1.5.2.3 *Venir a + infinitiv*

Podle García Fernández je tato vazba mezi opisné slovesné vazby modální i mezi opisné slovesné vazby dispoziční, diskurzivní nebo skalární. Pokud se jedná čistě o vazbu modální, je *venir a + inf.* nositelem epistemické hodnoty (*Me vino a decir que no me prestaría el dinero. Los regalos venían a costar 300 euros*) nebo vyjadřuje opakování, příp. intenzitu určité události (*Habíamos quedado a la cuatro; eran las tres de la tarde y venga a llover*) (García Fernández, L., 2012, s. 93).

1.5.2.4 *Acabar por + infinitiv, terminar por + infinitiv, venir a + infinitiv a llegar a + infinitiv*

Některé opisné vazby, které vyjadřují konec slovesného děje, patří do skupiny opisných slovesných vazeb, kterým se říká dispoziční, diskurzivní nebo skalární (*perífrasis de disposición, discursiva o escalares*). Vazby, které náležejí této skupině, jsou *acabar por + inf., terminar por + inf., venir a + inf. a llegar a + inf.* Vazby *acabar por + inf., terminar por + inf. a venir a + inf.* slouží k vyjádření finální fáze nějaké události. Často se při tom využívá spojovacích výrazů, jakými jsou například *por último, en último lugar, finalmente* atd. Opisná slovesná vazba *llegar a + inf.* vyjadřuje vyvrcholení nebo završení nějakého předchozího probíhajícího děje, který může i nemusí být vyjádřen (*Los manifestantes llegaron a tirar piedras contra el edificio*). Věty, které obsahují tuto vazbu, mohou také někdy zahrnovat příslovce *incluso* (García Fernández, L., 2012, s. 101-103).

1.5.3 Perífrasis verbales

Perífrasis de participio		<i>Tener + participio, llevar + partic., ir + partic., dejar + partic., dar por + partic.</i>
Perífrasis de gerundio		<i>Estar + gerundio, andar + ger., ir + ger., venir + ger., llevar + ger.</i>
Perífrasis de infinitivo	Perífrasis de infinitivo que expresan acción en su inicio (inminenciales, incoativas, ingresivas...)	<i>Estar por + infinitivo, estar para + inf., ponerse a + inf., echar(se) a + inf., romper a + inf., coger a + inf., agarrar a + inf.</i>
	Perífrasis de infinitivo que expresan acción repetida (reiterativas)	<i>Soler + infinitivo, saber + inf., volver + inf.</i>
	Perífrasis de infinitivo que expresan fin de la acción (perfectivas-terminativas)	<i>Dejar de + infinitivo, parar de + inf., cesar de + inf., llegar a + inf., alcanzar a + inf., acabar-terminar por + inf., venir a + inf., acabar de + inf., terminar de + inf.</i>
	<i>Ir a + infinitivo</i>	
	Perífrasis de infinitivo que expresan obligación o necesidad de realizar la acción (obligativas)	<i>Deber + infinitivo, haber de + inf., tener que + inf., haber que + inf., deber de + inf., tratar de + inf.</i>

Jak uvádí García González (1998, s. 24), opisné slovesné vazby vyjadřující konec děje se řadí mezi opisné slovesné vazby s infinitivem, konkrétně mezi opisné slovesné vazby fázové. Opisné slovesné vazby fázové se zabývají tím, v jaké fázi procesu se zrovna nachází slovesný děj. Opisnými vazbami vyjadřující konec děje jsou podle García González (1998, s. 73-77) vazby *dejar de + infinitiv*, *cesar de + inf.*, *parar de + inf.*,

llegar a + inf., alcanzar a + inf., acabar-terminar por + inf., venir a + inf., acabar de + inf. a terminar de + infinitiv.

1.5.3.1 *Dejar de + infinitiv, cesar de + infinitiv, parar de + infinitiv*

Podle García González (1998, s. 73) vyjadřuje vazba *dejar de + inf.* děj, který se vyvíjel, ale byl přerušen nebo došlo k jeho ukončení (*¡Tranquilo! Ahora mismo **dejo de ver la televisión. He dejado de escribir a Luis. He dejado de comer carne.***). V záporu mohou uvedené konstrukce nabýt třech různých významů. První významem je jednoduchý zápor vytvořený z původních kladných vět. Záporné věty tohoto významu tudíž zpravidla vyjadřují, že děj nebyl přerušen a ani nedošlo k jeho zanechání. V takových případech vazba *no dejar de + infinitiv* odpovídá vazbě vyjadřující průběh slovesného děje *seguir + gerundium* (*No he dejado de escribir a Luis. = **Sigo escribiendo a Luis. No he dejado de comer carne. = Sigo comiendo carne.***) (García González, J., 1998, s. 73).

Druhým možným významem je vyjádření často opakovaného děje (*Ahora **no dejo de ver la televisión** (veo mucho – siempre la televisión)*). Třetí význam může vyjadřovat rozkaz (*imperativo*), doporučení (*recomendación*) nebo pozvání (*invitación*) (***No dejes de escribirnos.***). V případě, že je ve větě, kde se nachází vazba *dejar de + infinitiv*, použitý tvar slovesa *dejarse* v rozkazu, může být vynecháno sloveso v infinitivu, aniž by opisná vazba přestala být opisnou vazbou (***Déjate de (hablar-pensar) tonterías. Dejáme de (hablar de) política***) (García González, J., 1998, s. 73-74).

Pokud ve větě vazba *dejar de + infinitiv* nevyjadřuje přerušení děje nebo nevyjadřuje děj, u kterého došlo k jeho zanechání, a vyjadřuje místo toho jednoduchý konec děje, nejedná se v takovém případě o opisnou slovesnou vazbu (***Ha dejado de llover. Dejó de correr cuando vio a su padre.***). V uvedených větách se obvykle vazba *dejar de + infinitiv* nahrazuje vazbou *cesar de + infinitiv* nebo *parar de + infinitiv* (***Ha cesado-parado de llover. Cesó-paró de correr cuando vio a su padre.***). Zatímco vazba *parar de + infinitiv* se pravidelně užívá v běžné řeči, vazba *cesar de + infinitiv* je výrazem knižním, a proto není v promluvě tak běžná (García González, J., 1998, s. 74).

1.5.3.2 *Llegar a + infinitiv, alcanzar a + infinitiv, acabar por + infinitiv a terminar por + infinitiv*

Jak tvrdí García González (1998; 74), vazba *llegar a + infinitiv* slouží k vyjádření procesu jako výsledku předchozích událostí, které mohou, ale nemusí, být ve větě vyjádřeny (***Llegó a aprobar la carrera (después de estudiar muchos años). Al final ha llegado a trabajar en lo que quería (después de muchos esfuerzos). Llegó a perder todo el dinero que llevaba (tras muchos contratiempos económicos)***). V závislosti na kontextu, a také na intonaci, může výpověď naznačovat, že něčeho bylo dosaženo, nebo že něco bylo vytvořeno nečekaně, nepředvídatelně nebo po dlouhém snažení (*Pues su hijo **llegó a trabajar de ingeniero. Ése llegó a aprobar ¡figúrate!***). V jiných případech, kde se opisná slovesná vazba objevuje spolu s rozvíjejícími větnými členy příslovečnými (*complementos adverbiales*), jako jsou například *hasta, incluso, aj.*, představuje vazba *llegar a + infinitiv* děj završený po průběhu jiného předchozího děje. Vazba v tomto případě opět vyjadřuje děj jako dosažený nečekaně nebo nepředvídatelně (***Incluso llegó a perder todo el dinero que llevaba. Hasta le llegaron a dar el título***). Ve výpovědích, ve kterých se vyskytuje vazba *llegar a ser*, a ve kterých lze tuto vazbu přeložit jako *devenir (stát se, přihodit se nebo udát se)*, se sloveso v infinitivu *ser* nemusí objevit (***Llegó a (ser) ministro. Llegó a (ser) abogado***) (García González, J., 1998, s. 75).

Podobnými vazbami jako je *llegar a + inf.*, jsou vazby *alcanzar a + inf.* a *acabar-terminar por + inf.* Zatímco opisná vazba *alcanzar a + inf.* vyjadřuje „dosažení toho, co měl v úmyslu realizovat podmět“, vazby *acabar por + inf.* a *terminar por + inf.* vyjadřují konec děje, kterého bylo dosaženo navzdory něčemu nebo po dlouhém úsilí, v tomto případě však ne ze strany podmětu (***Llegó a comprender lo que decía. Alcanzó a comprender lo que decía (consiguió). Acabó-terminó por comprender lo que decía (a pesar de que no quería o después de habérselo explicado muchas veces)***). Vazby *acabar por + inf.* a *terminar por + inf.* se v běžné řeči užívají mnohem častěji, než vazba *alcanzar a + inf.*, která je považována spíše za knižní výraz (García González, J., 1998, s. 76).

1.5.3.3 *Venir a + infinitiv*

Význam vazby *venir a + infinitiv* je velmi podobný významu vazby *llegar a + infinitiv*. Vazba *venir a + inf.* vyjadřuje děj, který vyvrcholil jako výsledek předchozích událostí (*Al final **vino a decir (tras dar muchos rodeos) lo que todos esperábamos. (Después de tanto dudar) vino a comprar la misma ropa de siempre***). Tento děj však

nebývá završen po určité námaze nebo úsilí, jako tomu bylo u vazby *llegar a + infinitiv*. U vazby *venir a + infinitiv* převládá myšlenka vyvrcholení nebo završení, občas s cílem něco zakončit (*matiz de finalidad*), obzvláště když je na místě infinitivu sloveso, které nese ve svém významu jistý náznak dovršení nebo ukončení něčeho (*carácter culminativo-resultativo*), jako například sloveso *confirmar, solucionar, terminar, culminar* nebo *resolver* (*Esto viene a confirmar (después de dudar mucho) lo que ya estaba diciendo. Esta ley viene a solucionar (tras muchas discusiones) el problema que preocupa al país*) (García González, J., 1998, s. 76-77).

Když se ve výpovědi hovoří o cenách, jednotkách času nebo nějakém počtu obecně, vyjadřuje perifráze *venir a + infinitiv* přibližnou hodnotu (něčeho) (*valor aproximativo*) (*Este coche viene a costar un millón de pesetas. Los impuestos vienen a ser una cuarta parte de mi sueldo*).

Ve španělštině nalezneme ustálené slovní spojení odvozené od této vazby, kterým je *venga a + infinitiv*. Toto slovní spojení vyjadřuje opakovaný děj s náznakem nelibosti nebo nechutě ze strany mluvčího (*¡Y venga a llover! ¡Venga a cantar y a cantar!*) (García González, J., 1998, s. 77).

1.5.3.4 *Acabar de + infinitiv, terminar de + infinitiv*

Vazba *acabar de + infinitiv* tvoří opisnou slovesnou vazbu, pouze pokud vyjadřuje děj ukončený v bezprostřední minulosti (*Acabo de ver (ahora mismo) a tu padre en el cine. Acababa de colgar el teléfono, cuando (inmediatamente) llegó Luis*). V některých případech, kde vazba *acabar de + infinitiv* významově odpovídá vazbě *terminar de + inf.*, vazba *acabar de + infinitiv* netvoří perifrázi. Takovými případy jsou všechny ty, ve kterých se pomocné sloveso vazby *acabar de + infinitiv* nevyskytuje v přítomnosti v indikativu nebo v imperfektu v indikativu (García González, J., 1998, s. 77).

1.5.4 Gramática didáctica del español

Clases de perífrasis verbales por el significado		
Perífrasis verbales referidas a la acción verbal	Significado perfectivo	<i>Acabar de + infinitivo, dejar de + inf., tener + participio, llegar a + inf.</i>
	Significados incoativo o ingresivo	<i>Ir a + infinitivo, estar para + inf., estar a punto de + inf., empezar a + inf., ponerse a + inf., echarse a + inf., explotar (romper) a + inf.</i>
	Significados iterativo y progresivo	<i>Soler + infinitivo, volver a + infinitivo</i>
	Significados durativo y progresivo	<i>Estar + gerundio, andar + gerundio, seguir (continuar) + gerundio, llevar + gerundio</i>
Perífrasis verbales referidas a la modalidad	Perífrasis con significados de obligación o de necesidad	<i>Tener que + infinitivo, haber de + inf., haber que + inf., deber + inf.</i>
	Perífrasis con significado de posibilidad o probabilidad	<i>Poder + infinitivo, deber de + inf., tener que + inf., querer + inf.</i>
Otras clases de perífrasis verbales según el significado	Perífrasis con significado de capacitación y permiso	<i>Poder + infinitivo</i>
	Perífrasis con significado de aproximación	<i>Venir a + infinitivo, venir + gerundio</i>
	Perífrasis con significado de tiempo futuro	<i>Haber de + infinitivo</i>

Gómez Torrego (2002, s. 194) uvádí, že opisné slovesné vazby vždy obsahují dva významy: jeden náleží hlavnímu / plnovýznamovému slovesu a druhý nese pomocné sloveso, příp. celá vazba. Podle tohoto kritéria rozděluje opisné slovesné vazby do dvou skupin: na opisné slovesné vazby vyjadřující slovesný děj a na opisné slovesné vazby vyjadřující modalitu (*modalidad*). Do skupiny opisných slovesných vazeb vyjadřujících slovesný děj zařazuje perfektivní vazby vyjadřující ukončení nebo přerušeni slovesného děje. Mezi tyto vazby patří *acabar de + infinitiv*, *dejar de + infinitiv* a *llegar a + infinitiv*.

1.5.4.1 *Acabar de + infinitiv*

Vazba *acabar de + infinitiv* vyjadřuje konec děje (*fin de un proceso*) (*Ya he acabado (terminado) de leer el libro*), příp. bezprostřední ukončení nějakého děje (*inmediatez de acción pasada*), k jehož uskutečnění došlo před nedávnou dobou (*Te acaban de llamar por teléfono*). Mimo samotnou negaci ukončení děje vyjadřuje vazba v záporných větách váhavost nebo nerozhodnost ze strany podmětu (*No acabo de decidirme. No acaba de sentarse.*) (Gómez Torrego, L., 2002, s. 194).

1.5.4.2 *Dejar de + infinitiv*

Vazba *dejar de + infinitiv* vyjadřuje přerušeni děje ve chvíli, kdy takový děj tímto přerušeni zároveň i definitivně skončí (*He dejado de fumar. Deja de dar la lata.*) (Gómez Torrego, L., 2002, s. 194).

1.5.4.3 *Llegar a + infinitiv*

Tato vazba vyjadřuje završení nějakého procesu (*Llegó a tener tres casas.*) (Gómez Torrego, L., 2002, s. 194).

1.5.5 Nueva gramática de la lengua española

Perífrasis de infinitivo	Perífrasis modales	<i>Tener que + infinitivo, deber (de) + inf., poder + inf., haber de + inf., haber que + inf.</i>
	Perífrasis temporales y aspectuales (tempoaspectuales). El verbo <i>ir</i> .	<i>Ir a + infinitivo</i>
	Perífrasis temporales y aspectuales (tempoaspectuales). Otras perífrasis	<i>Soler + infinitivo, acostumbrar (a) + inf., acabar de + inf., volver a + inf., venir a + inf., venir de + inf.</i>
	Perífrasis de fase y perífrasis escalares. Perífrasis de sentido incoativo o ingresivo.	<i>Estar a punto de + infinitivo, estar por + inf., estar para + inf., empezar a + inf., comenzar a + inf., ponerse a + inf., entrar a + inf., pasar a + inf., abrir(se) a + inf., decir a + inf., pegar(se) a + inf., arrancar(se) a + inf., darle (a alguien) por + inf.</i>
	Perífrasis de fase y perífrasis escalares. Perífrasis de interrupción y término.	<i>Dejar de + infinitivo, cesar de + inf., parar de + inf., terminar de + inf., acabar de + inf., tardar en + inf., acabar por + inf., llegar a + inf., alcanzar a + inf., acertar a + inf.</i>
Perífrasis de gerundio	El auxiliar <i>estar</i>	<i>Estar + gerundio</i>

	El auxiliar <i>ir</i>	<i>Ir + gerundio</i>
	Los auxiliares <i>andar</i> y <i>venir</i>	<i>Andar + gerundio, venir + gerundio</i>
	Otras perífrasis	<i>Llevar + gerundio, tener + ger., pasar(se) + ger., seguir + ger., continuar + ger., parar + ger., mandar + ger.</i>
Perífrasis de participio		<i>Estar + participio, tener + partic., llevar + partic.</i>

Podle Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2009) se vazby vyjadřující konec slovesného děje zařazují do skupiny fázových nebo skalárních vazeb vyjadřujících přerušeni nebo ukončení děje (*dejar de + infinitiv, cesar de + infinitiv* aj.), příp. do skupiny časových a aspektuálních vazeb.

1.5.5.1 *Acabar de + infinitiv*

Vazba *acabar de + infinitiv* je vazba, která buď vyjadřuje konečnou fázi děje, příp. události, nebo funguje jako vazba vyjadřující nedávnou předčasnost (*anterioridad reciente*). V prvním případě vazba vyjadřuje takový děj, který došel ke svému konci (*Acabó de escribir su novela*). Ve druhém případě uplynul mezi ukončením děje a jeho současným zmiňováním v promluvě krátký časový úsek (ve větě *Acaban de dar las dos* nikdy nebudou přesně dvě hodiny ve chvíli, kdy budeme tuto větu vyslovovat), proto se tato vazba používá, pokud existuje jistý časový odstup, který se nachází mezi událostí, na kterou odkazujeme, a hovořením o té zmíněné události. Událost vždy předchází momentu, kdy o ní hovoříme, proto může být věta *Acaba de salir* také přetransformována do věty *Salió hace poco*, příp. *He salido hace poco*, aniž by v ní došlo ke změně významu. Pokud vazba *acabar de + inf.* vyjadřuje nedávnou předčasnost, nemůže nikdy významově odpovídat vazbě *terminar de + inf.* a může být použita pouze v přítomném čase indikativu (*El director acaba de marcharse*) nebo v imperfektu v indikativu (*Cuando llegué, acababa de marcharse*). Použití vazby *acabar de + inf.*, vyjadřuje-li bezprostřední předčasnost, v předpřítomném čase v indikativu (**El directo ha acabado de marcharse*) nebo v budoucím čase prostém v indikativu (**El director acabará de marcharse cuando den las dos y media*) se považuje za chybné (RAE y ASALE, 2009, s. 2163-2164).

Vazba *acabar de* + inf. vyjadřující nedávnou předčasnost je neslučitelná se slovesy vyjadřujícími trvalý stav (*estado permanente*). Tato slovesa nemají přirozený konec, a nejde proto vyjádřit jejich ukončení pomocí vazby *acabar de* + inf. tak, aby věta dávala smysl (**Acaba de parecerse a su padre*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2164). Pokud jde o negaci této vazby, jsou akceptovatelné pouze případy, ve kterých *no* významově odpovídá výrazu *no es cierto que*. Takové věty se často vyskytují v tázacím způsobu (*¿No acaba de afirmar lo propio papa de Roma?*). Vazbu lze také negovat v případech, kdy mluvčí zamítá nebo popírá něco, co již bylo dříve potvrzeno (*No acaba de enterarse, hace ya horas que lo sabe*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2165).

Jak již bylo řečeno, vazba *acabar de* + inf. může mimo nedávnou předčasnost vyjadřovat také konečnou fázi děje nebo procesu (*Acabó de estudiar y salió a la calle*), přičemž v takovém případě je význam vazby *acabar de* + inf. povětšinou shodný s významem *terminar de* + inf. (*Apenas acabó-terminó de pronunciar la frase, su cabeza cayó, vencida, sobre el pecho*). Pokud se vazba s tímto významem vyskytuje v záporu, vyjadřuje negaci toho, že došlo k ukončení děje nebo nějakého procesu (*No acabé de comerme los macarrones*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2181).

1.5.5.2 *Venir a* + infinitiv

Opisná vazba *venir a* + infinitiv může nabývat dvou významů. Prvním významem je tzv. význam kulminativní (*culminativo*), který vazbu *venir a* + inf. významově přibližuje k vazbě *acabar por* + inf. (*La realidad ha venido a demostrar lo peligroso de la decisión -> La realidad ha acabado por demostrar lo peligroso de la decisión*). Použitím této vazby se vyjadřuje, že byl děj završen po určité nezmíněné době, která se kupila tak, až došlo k jejímu vyvrcholení a následnému zakončení (RAE y ASALE, 2009, s. 2166).

Druhým významem vazby *venir a* + inf. je tzv. význam aproximativní (*aproximativo*). Tento význam sděluje, že má jistá věc nějakou přibližnou hodnotu (*Vendría a costarle, a todo tirar, doscientos reales al año*). Pokud nese vazba *venir a* + inf. aproximativní význam, pojí se často se stavovými slovesy (*verbos de estado*) (*La carencia o exceso venían a significar lo mismo*). Existují i případy, ve kterých se vazba pojí se slovesy vyjadřujícími přesné činnosti (*acciones puntuales*), jen a pouze pokud se ve větě vyskytují zároveň nějaká data, výpočty nebo měření (*Dormía siempre hasta que el sol comenzaba a recalentar el techo de su cabaña, lo cual venía a ocurrir sobre las*

nueve de la mañana). Význam této vazby umožňuje tvoření parafrází s výrazy *aproximadamente, más o menos* aj. (RAE y ASALE, 2009, s. 2167).

1.5.5.3 *Venir de + infinitiv*

Dochází ke zjištění, že se vazba *venir de + infinitiv* stále více používá ve větách, které nesou význam, který odpovídá vazbě *acabar de + infinitiv*, a to především ve sdělovacích prostředcích (*El Secretario de Estado para Cultura que viene de ser el portavoz de cultura [...]*). Toto použití se považuje za nesprávné, a proto se nedoporučuje (RAE y ASALE, 2009, s. 2167).

1.5.5.4 *Dejar de + infinitiv*

Vazba *dejar de + infinitiv*, spolu s vazbami *cesar de + infinitiv* a *parar de + infinitiv*, vyjadřuje přerušení děje (*Le ordenaron que dejara de pintar la casa*), zatímco vazby *terminar de + infinitiv* a *acabar de + infinitiv* představují ukončení děje (*Le ordenaron que terminara de pintar la casa*). Vazba *dejar de + infinitiv* může nabývat dvou významů. S prvním významem vazba vyjadřuje přerušení děje, s druhým vyjadřuje tzv. litotes. Ve druhém případě však přestává být vazba *dejar de + inf.* opisnou slovesnou vazbou vyjadřující určitou fázi děje (RAE y ASALE, 2009, s. 2178).

V prvním případě použití vazby se sděluje, že určitý děj již nepokračuje a zůstává přerušený, ale že zároveň nedošlo k jeho ukončení (*Dejó de leer el diario*). V takové větě může chybět informace o tom, zdali se na pozastavený děj naváže a bude se v něm pokračovat (RAE y ASALE, 2009, s. 2178).

U vazby *venir a + inf.* je možná antepozice nepřízvučných zájmen (*Nunca te dejé de querer*), je možný patiens (*sujeto paciente*) neboli nositel děje, který je dějem nějak zasažen (Dvořák, V., 2017) (*Sus novelas dejaron de ser criticadas*), a jsou také přijatelné jiné podměty, které nejsou přímo spojené s úmyslným jednáním (*La cómoda dejó de ser útil*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2179).

1.5.5.5 *Cesar de + infinitiv*

Vazba *cesar de + infinitiv* vyjadřuje přerušení děje. Vyskytuje se nejčastěji v literárních textech (*Poco antes de mediodía cesó de llover. No cesa de hablar y se enoja porque no le entendemos*) a připouští kombinaci s přísudky, které vyjadřují atmosférické jevy (*No ha cesado de hacer frío*). Vazba *cesar de + infinitiv* v záporných větách vyjadřuje, že určitá probíhající činnost stále pokračuje, jako například ve větě *No cesen*

de avisarme. Podobnými významy disponují věty s příslovečnými výrazy (*expresiones adverbiales*), jako například věta *Desde esta mañana no ha cesado de llover*, která vyjadřuje, že přelo kontinuuálně, bez zastavení, po celou dobu (RAE y ASALE, 2009, s. 2180).

1.5.5.6 *Parar de + infinitiv*

Vazba *parar de + infinitiv* také vyjadřuje přerušeni probíhajícího děje. Charakteristickým rysem pro tuto vazbu je volba podmětu, kterým je obvykle konatel děje (*No paras de hablar*) nebo „jiný výraz podléhající nějaké změně“ (*experimentador de algún cambio*) (*¡Si te moja la lluvia de este tiempo, el pelo no parará de crecer!*). Dále je pro vazbu charakteristická možnost používání anteponovaných nepřízvučných zájmen (*La cabeza no le para de dar vueltas*). Vazba také akceptuje spojení s neosobními slovesy (*verbos impersonales*) (*No para de llover. A ver si para de hacer frío*).

Nejspíše proto, že je ze sémantického úhlu pohledu původní sloveso *parar* slovesem pohybu, odmítá vazba *parar de + inf.* trpný rod (**Paró de ser aceptado*) nebo kombinaci se stavovými slovesy (*verbos de estado*) (**Paró de ser útil. *He parado de comprender lo que sucede*). Vazba *parar de + inf.* se častěji používá ve větách záporných než ve větách kladných (*Desde que ha entrado en la Brigada no paras de tener servicios nocturnos*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2180-2181).

Dalšími vazbami, které vyjadřují konec slovesného děje jsou i vazby *terminar de + infinitiv*, *terminar por + inf.* (*Terminó por chocar contra un árbol*), *acabar por + inf.* (*Acabó por chocar contra un árbol*) (RAE y ASALE, 2009, s. 2158) a *llegar a + infinitiv* (RAE y ASALE, 2009, s. 2184).

2 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této práce je rozdělena na tři části. Tyto jednotlivé části se věnují překladům vybraných českých prefigovaných sloves, která vyjadřují konečnou fázi slovesného děje (terminativnost). Těmito slovesy jsou slovesa *dopsat*, *domluvit* a *vykrváct*.

V jednotlivých částech praktické části se vždy zkoumá jedno z vybraných sloves *dopsat*, *domluvit* a *vykrváct*. Nejprve je zkoumané sloveso vyhledáno v česky psaných beletristických textech v paralelním korpusu InterCorp v12. Následně se zjišťuje, jakými způsoby je toto sloveso překládáno do španělského jazyka. Uvedeny jsou vždy i konkrétní příklady. Poté je tento proces stejně aplikován i u filmových titulků a žurnalistických textů. Jelikož při předběžném zkoumání nebyl nalezen dostatečný počet výsledků, která měla za zdrojový jazyk český jazyk, bylo u filmových titulků a žurnalistických textů toto kritérium vynecháno a jednotlivá slovesa byla vyhledávána bez zadání konkrétního původního jazyka. Jako poslední jsou v jednotlivých částech praktické části vyhledávány španělské výrazy, které se nacházejí ve španělsky psaných beletristických textech, a které byly do českého jazyka přeloženy právě vybranými českými slovesy *dopsat*, *domluvit* a *vykrváct*.

Cílem praktické části je zjistit, jestli (a ve kterých konkrétních textech) bývají tato vybraná česká slovesa, která vyjadřují konečnou fázi slovesného děje, překládána do španělštiny jako opisné slovesné vazby terminativní nebo zdali jsou překládána spíše jinými výrazy. Zároveň je úkolem určit, jestli při překládání dochází k zachování stejného typu povahy slovesného děje v obou jazycích. Hypotézou je, že asi ne všechna vybraná slovesa budou pravidelně překládána opisnou slovesnou vazbou terminativní. Zajímat nás bude například procentuální zastoupení opisných vazeb terminativních vůči plnovýznamovým slovesům nebo jiným použitým výrazům. U překladů se případně zaměříme na slovesné časy opisných slovesných vazeb terminativních a na slovní obraty, které mohou vazby doprovázet.

U překladů ze španělského jazyka je cílem zjistit, jaké výrazy, jestli spíše opisné slovesné vazby terminativní (a které konkrétně) nebo jiné výrazové prostředky, byly ze španělsky psaných beletristických textů přeloženy právě vybraným prefigovaným slovesem *dopsat*, *domluvit* nebo *vykrváct*.

2.1 Sloveso *dopsat* a jeho španělské ekvivalenty

2.1.1 Sloveso *dopsat* v česky psaných beletristických textech

V korpusu InterCorp v12, v česky psané beletrii, bylo možné nalézt celkem 16 výskytů slovesa *dopsat*. V devíti⁵ případech bylo sloveso *dopsat* přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní. V sedmi případech ze zmíněných devíti bylo sloveso přeloženo vazbou *terminar de* + infinitiv a pokaždé bylo infinitivem sloveso *escribir*.

[1] *Kdykoliv **dopíšu** knihu anebo hru [...].*

*Cada vez que **termino de escribir** un libro o una obra de teatro [...].* [Klíma, I.; *Láska a smetí*; přeložil: Romeu Labayen, J.; 2007]

Ve dvou případech bylo sloveso *dopsat* přeloženo vazbou *acabar de* + infinitiv.

[2] [...] *několik vteřin pan doktor Gruntorád usnul, aby se probudil a osvěžen **dopsal** předpis léku na moje prsa.*

*[...] durante unos segundos el doctor se quedó dormido para despertarse refrescado y **acabar de escribir** la receta para mi pecho.* [Hrabal, B.; *Postřižiny*; přeložila: Zgustová, M.; 1976]

[3] *A teď doktor **dopsal**, vytáhl stránku [...].*

*El profesor **acabó de escribir**, sacó la página de la máquina [...].* [Hrabal, B.; *Svatby v domě*; přeložila: Zgustová, M.; 1993]

García Fernández (2012) a RAE y ASALE (2009) se shodovali v tom, že vazba *acabar de* + infinitiv může vyjadřovat jak děj, který byl ukončen, tak bezprostřední minulost (*pasado inmediato*) příp. nedávnou předčasnost (*anterioridad reciente*)⁶. V případě, že by se jednalo o vyjádření bezprostřední minulosti / nedávné předčasnosti, muselo by se sloveso *acabar* nacházet buď v přítomku v indikativu nebo v imperfektu v indikativu. Překladař věty [3] však správně rozhodl přeložit sloveso *dopsat* do minulého času prostého, neboť vazba *acabar de* + inf. zde vyjadřuje právě děj, který byl ukončen, nikoliv bezprostřední minulost / nedávnou předčasnost. Ověřit si to můžeme tak, jak navrhuje García Fernández (2012) i RAE y ASALE (2009), že za vazbu *acabar de* + infinitiv dosadíme vazbu *terminar de* + infinitiv, a zkoumaná věta přitom nezmění

⁵ Čísla jsou generována samotným korpusem. Nemusí se ale vždy shodovat se skutečností, neboť jsem se občas setkala s tím, že korpus označil jiný výraz za předpokládaný správný překlad.

⁶ Obě španělské publikace, jak *Las perífrasis verbales en español*, tak *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II* měly pro ten samý jev dvě rozdílná pojmenování.

svůj význam. Zajímavé je, že García González (1998) nepovažuje vazbu *acabar de* + inf. vyskytující se v jiném čase, než v přítomnosti v indikativu nebo v imperfektu v indikativu, za opisnou slovesnou vazbu. Shoduje se však s předchozími autory na jejím možném zaměňování s vazbou *terminar de* + infinitiv.

Opisnou slovesnou vazbou *terminar de escribir*. byly často překládány tvary slovesa *dopsat* v dílech Milana Kundery.

[4] ***Dopsáno*** v roce 1971 nebo 1972 v Čechách

Terminado de escribir en 1972 en Bohemia [Kundera, M.; Valčík na rozloučenou; přeložil: de Valenzuela, F.; 2005]

[5] ***Dopsal jsem román a chtěl jsem to oslavit na stejném místě*** [...].

Había terminado de escribir la novela y quería celebrarlo en el mismo sitio [...]. [Kundera, M.; *Nesmrtelnost*; přeložil: de Valenzuela, F.; 1998]

Ve zbylých případech bylo sloveso *dopsat* přeloženo jiným způsobem než opisnou slovesnou vazbou terminativní. Ve dvou případech bylo přeloženo plnovýznamovým slovesem *terminar* ([6]), v dalších dvou větách slovesem *acabar* ([7]). V jediném případě bylo sloveso *dopsat* přeloženo slovesem *escribir* ([8]).

[6] [...] ***zůstanou ještě miliony, které dopíší jeho "happy end"***.

[...] ***aún quedarán millones para terminar este filme con un happy end.*** [Fučík, J.; *Reportáž psaná na oprátce*; přeložila: Prokopová, L.; 1978]

[7] ***Jen tohle dopíšu a hned za vámi sestoupím*** [...].

¡Acabo esto y en seguida bajo [...]. [Hrabal, B.; *Svatby v domě*; přeložila: Zgustová, M.; 1993]

[8] „***To ostatní dopíšu až ráno,***“ [...].

“El resto lo escribiré mañana” [...]. [Hašek, J.; *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*; přeložil: Janés Nadal, A; 1980]

Vyskytovaly se i věty, ve kterých sloveso *dopsat* bylo přeloženo i jinými výrazovými prostředky:

[9] [...] ***neměl jsem činiti výtky dopisnicí a dopsati listem*** [...].

[...] *no hubiera debido escribir mis reproches en una tarjeta postal sino en una carta* [...]. [Hašek, J.; *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*; přeložil: Janés Nadal, A; 1980]

V tomto případě byl překlad výrazu *dopsati* úplně vynechán. Sdělení, které české sloveso v původní větě neslo, bylo ve španělském překladu vloženo do předchozího slovesného spojení *no hubiera debido escribir mis reproches en una tarjeta postal*, a proto už podruhé nebylo uvedeno.

[10] [...] *posadil se a redis perem číslo tři psal kaligraficky nápisy do hospod, a když dopsal, vzal napínáček a přišpendlil na zeď tu čtvrtku* [...].

[...] *se sentaba y con la pluma del número tres caligrafaba inscripciones destinadas a las tabernas y luego colgaba la cuartilla con una chincheta en la pared* [...]. [Hrabal, B.; *Postřižiny*; přeložila: Zgustová, M.; 1976]

V této větě byl přímý překlad slovesa také vynechán. Místo něj překladatel uvedl pouze výraz *luego*, který vyjadřoval, že k následující činnosti mělo docházet po ukončení nějaké předchozí. Nicméně v překládané větě bylo výslovně vyjádřeno, že když konatel děje přišpendlil na zeď čtvrtku (*colgaba la cuartilla con una chincheta en la pared*), tak už opravdu měl dopsané to, co předtím psal. V přeložené větě se však i přes výraz *luego* výslovně neuvádí, že jakmile došlo k novému ději, ten předchozí už byl opravdu ukončen. Na tomto případě se mi zdá absence opisné vazby terminativní poměrně znatelná.

2.1.2 Sloveso *dopsat* ve filmových titulcích

Slovesu *dopsat* nebyl v korpusu InterCorp v12 nalezen žádný španělský překlad, který by pocházel přímo z českých filmových nebo seriálových titulků. Proto bylo od tohoto kritéria upuštěno a došlo k vyhledávání slovesa *dopsat* ze všech možných zdrojových jazyků. Za takových podmínek našel korpus InterCorp v12 celkem 161 výsledků, ve kterých bylo ve filmových nebo seriálových titulcích sloveso *dopsat* nějakým způsobem přeloženo do španělského jazyka.

Jako u předchozího případu, i zde se bude nejprve zjišťovat, jak často bylo toto sloveso přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní, případně která vazba se vyskytovala častěji. Poté se budou zkoumat jiné ekvivalenty než opisné slovesné vazby.

V šedesáti případech z vyhledaných sto jednašedesáti bylo sloveso *dopsat* přeloženo pomocí slovesa *terminar*. V osmi případech z těchto šedesáti výskytů

figurovalo sloveso *terminar* jako pomocné sloveso (*verbo auxiliar*) v opisné slovesné vazbě terminativní *terminar de* + infinitiv. V sedmi případech bylo slovesem plnovýznamovým (*verbo auxiliado*) sloveso *escribir* a v jednom případě sloveso *contar*.

[11] *Na konci píšu o New Yorku. - Dopsal jsi to?*

Hablo sobre Nueva York al final. - ¿Terminaste de escribir? [The United States of Leland; „překladatel neveden“; 2003]

[12] *Ještě jsem to nedopsala.*

No he terminado de escribir aún. [Lilja 4-ever; „překladatel neveden“; 2002]

[13] *Až dopíšete, položte kartu obsahem dolů, a posuňte ji člověku po své pravici.*

Cuando terminen de escribir, pongan la carta boca abajo en la mesa. Y pásenla a la persona a su derecha. [Inglourious Basterds; „překladatel neveden“; 2009]

[14] *Nevadí, že jsem to nedopsal.*

No pasa nada si no termino de contar mi historia. [Les Poupées russes; „překladatel neveden“; 2005]

Ve zbylých padesáti dvou případech nevystupovalo sloveso *terminar* jako pomocné sloveso v opisné slovesné vazbě terminativní a působilo především jako plnovýznamové sloveso.

[15] *Já vím, že až dopíšeš svou knihu, budou z nás milionáři...ale kdy s ní skončíš?*

Sé que cuando termines el libro seremos millonarios, pero... ¿cuándo vas a terminarlo? [Sliding Doors; „překladatel neveden“; 1998]

Vyskytovaly se i věty, ve kterých bylo sloveso *terminar* součástí jiných opisných slovesných vazeb, jako například modálních vazeb *querer* + infinitiv nebo *tener que* + infinitiv.

[16] *Zkousím dopsat svoji knížku.*

Quiero terminar mi libro. [Wonder Boys; „překladatel neveden“; 2000]

[17] *Musí dopsat svou hru.*

Tiene que terminar su obra. [Wilde; „překladatel neveden“; 1997]

Není vyloučené, že by za těmito modálními pomocnými slovesy (*querer*, *tener que*) nemohla místo plnovýznamového slovesa (v tomto případě slovesa *terminar*)

následovat opisná slovesná vazba terminativní, protože tvoření vět s více pomocnými slovesy jdoucími za sebou je ve španělském jazyce povoleno (*Deberías poder parar de beber*) (García Fernández, L., 2012; 10).

Sloveso *dopsat* bylo ve třiceti pěti případech přeložené slovesem *acabar*. V sedmi větách bylo sloveso *acabar* pomocným slovesem v opisné slovesné vazbě terminativní *acabar de* + infinitiv. Jednou byla vazba *acabar de* + infinitiv součástí modální opisné slovesné vazby *deber* + infinitiv.

[18] *Jo, snad až to **dopíšeme**, tak už nebudem zvědaví bi a vrátíme se domů.*

*Sí, y yo... Pero cuando **acabemos de copiar** todo esto quizá ya seamos buenos y podamos volver a casa!* [*South Park Cartman Sucks*; “překladatel neuveden”; 2007]

[19] *Musím dobalit, a ještě něco **dopsat**.*

***Debo acabar de empacar y de escribir** unas monografías.* [*American Psycho II: All American Girl*; “překladatel neuveden”; 2002]

Pětkrát se sloveso *acabar* ve vazbě *acabar de* + inf. vyskytovalo v přítomném čase v indikativu.

[20] *Něco **jsem dopsal**, ale není to dobré.*

***Acabo de escribir** una novela y es malísima.* [*One True Thing*; “překladatel neuveden”; 1998]

Sloveso *dopsat* bylo čtyřikrát doprovázené příslovci *zrovna* ([21]) nebo *právě* ([22]). Podle Zavadila a Čermáka (2010) se tyto výrazy objevují právě u překladů opisných slovesných vazeb vyskytujících se ve významu egresivní terminativnosti. Vazby v takovém významu (patří sem: *acabo de* + infinitiv, *acababa de* + infinitiv, *vengo de* + infinitiv a *venía de* + infinitiv) charakterizují děj jako bezprostředně skončený a nacházejí se pouze v přítomném čase v indikativu nebo v imperfektu v indikativu. Zvolený slovesný čas, kterým byl přítomný čas v indikativu, u vazby *acabar de* + infinitiv, která byla použita jako ekvivalent slovesa *dopsat* v těchto výskytech, byl s ohledem na zmíněná příslovce použitý zcela správně. Případný překlad slovesa do např. minulého času jednoduchého v indikativu by spolu s výrazy *zrovna* a *právě* byl chybný.

[21] ***Zrovna jsem dopsal** námět proti jaderným zbraním.*

***Acabo de terminar** un guión contra las armas nucleares.* [*81/2*; “překladatel neuveden”; 1963]

[22] *Právě jsem dopsala tvé hodnocení.*

Acabo de recibir tus calificaciones. [Twelve; “překladatel neuveden”; 2010]

V případech, kdy sloveso *acabar* nebylo součástí opisné slovesné vazby terminativní, se nacházelo jako samostatně stojící sloveso, nebo jako součást jiné opisné slovesné vazby než terminativní.

[23] *Dopsala jsem práci a už nemusím nic dělat.*

Acabé mi trabajo. No tengo nada que hacer. [Higher Learning; “překladatel neuveden”; 1995]

[24] *Co kdybys dopsal Newtonovu rovnici?*

¿Quieres acabar la ecuación de Newton? [Zoom; “překladatel neuveden”; 2006]

Častým ekvivalentem slovesa *dopsat* bylo sloveso *escribir*. Z dvaceti vyhledaných případů bylo sloveso *escribir* někdy samostatně stojícím slovesem, jindy tvořilo součást jiné opisné slovesné vazby než terminativní. Mimo nejčastější opisné slovesné vazby modální se sloveso jednou objevilo ve vazbě významu kontinuativní durativnosti *seguir* + gerundium. Tento význam charakterizuje děj jako pokračující. To mimo jiné znamená, že počátek děje leží mimo popisující dějový interval. Proto například věta *Pedro sigue durmiendo* říká, že Pedro už předtím spal (Zavadil, B., Čermák, P., 2010; 322). Výraz *můžete dopsat* ([25]) říká, že někdo „může pokračovat v něčem, co už dříve (někdo) začal“, ale také dle mého názoru vyjadřuje, že „konatel má za úkol zmíněnou činnost dokončit, když už s ní začne“. Proto tvrdím, že překlad *puede seguir escribiendo* neimplikuje, že děj má být dokončen tak, jak to dle mého názoru implikuje česká věta. Zdá se, že v tomto případě nebyl tak úplně zachován stejný způsob slovesného děje v českém a ve španělském jazyce.

[25] *Pane Smithi, můžete dopsat to hlášení.*

Smith, puede seguir escribiendo los reportes. [Gods and Generals; “překladatel neuveden”; 2003]

Způsoby překladů filmových titulků bývají velmi rozmanité a od originálního znění textu se často liší. Potvrdit to mohou následující příklady:

[26] *Prý jsi dopsal román.*

Enhorabuena por tu novela. [Celebrity; “překladatel neuveden”; 1998]

[27] *Stejně jsem ještě chtěl dopsat jeden článek.*

Tengo trabajo. [The Remains of the Day; “překladatel neuveden”; 1993]

[28] *Typické pro tisk, že to tam zapomněli dopsat.*

Es típico de la prensa de este país. [Nixon; “překladatel neuveden”; 1995]

2.1.3 Slovesu *dopsat* v žurnalistických textech

Ani v žurnalistických textech majících za zdrojový jazyk pouze češtinu nebyl v korpusu InterCorp v12 nalezen žádný výskyt slovesa *dopsat*. Po vynechání kritéria mít za zdrojový jazyk češtinu byl i tak výskyt slovesa *dopsat* limitován na tři případy, přičemž dva z nich se nacházely v jedné a té samé větě.

[29] „Miláčku, **dopsal jsem tu knihu, konečně jsem ji dopsal!**“

“*Amor mío, he terminado el libro, ¡por fin lo he terminado!*” [Max Havelaar, *el héroe incomprendido*; „překladatel neuveden“; 2009]

V tomto případě bylo sloveso *dopsat* přeloženo slovesem *terminar* nacházejícím se v předpřítomném čase jednoduchém v indikativu. Ve druhém případě bylo sloveso *dopsat* přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní *acabar de escribir*. Pomocné sloveso se nacházelo v přítomném čase v indikativu, který korespondoval významu bezprostředně skončeného děje, který nesl výraz *právě*, který byl uvedený v české větě.

[30] *Společně s Georgem Akerlofem jsme právě pod tímto titulem dopsali knihu, ale než Animal Spirits v zimě vyjde [...]*

George Akerlof y yo acabamos de escribir un libro con ese título, pero para cuando aparezca Espíritus animales este invierno [...] [La resurrección de los espíritus animales; „překladatel neuveden“; 2008]

2.1.4 Sloveso *dopsat* jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů

Jako poslední budeme zjišťovat, jaké výrazy byly ze španělsky psaných beletristických textů přeloženy slovesem *dopsat*. Korpus InterCorp vygeneroval celkem 75 výskytů. Ve 42 výskytech bylo sloveso *dopsat* ekvivalentem k výrazu, který obsahoval sloveso *terminar*.

[31] *Un hueco que hay que llenar, hambre que debo aplacar, gente a la que debo hacer hablar para poder terminar mi artículo y cobrar.*

*Prázdnotu, kterou je třeba vyplnit, hlad, co je třeba ukojit, lidi, s nimiž musím promluvit, abych **mohl dopsat** článek a inkasovat honorář.* [Bolaño, R.; 2666; přeložila: Charvátová, A.; 2012]

[32] *Cuando **terminé** la nota, Zabala me esperaba con un papelito [...].*

*Když **jsem** poznámku **dopsal**, Zabala na mne čekal s lístkem [...].* [García Márquez, G.; *Vivir para contarla*; Medek, V.; 2003]

Ve čtrnácti případech z těchto dvačtyřiceti se sloveso *terminar* nacházelo v opisné slovesné vazbě terminativní *terminar de* + infinitiv. V jedenácti případech bylo plnovýznamovým slovesem v této vazbě (*verbo auxiliado*) sloveso *escribir* ([33]), ve třech případech jím bylo jiné sloveso ([34]).

[33] *El autor de la carta, al **terminar de escribirla**, se levantó, encendió un pitillo y la leyó en voz alta.*

*Když pisatel **dopsal**, vstal, zapálil si cigaretu a přečetl svůj výtvar nahlas.* [Cela, C. J.; *La Colmena*; přeložila: Ondrušková, A.; 1968]

[34] *Cuando **termine de redactarlas**, pediré que las entierren junto a mis despojos, [...].*

*Až je **dopíši**, budu chtít, aby je pohřbili společně s mými ostatky [...].* [Sierra, J.; *La cena secreta*; přeložila: Válková, M.; 2006]

Sloveso *dopsat* bylo v patnácti případech ekvivalentem k výrazu, který obsahoval sloveso *acabar*.

[35] *Apenas **acabó** se dispuso a llamar a dos de los más leales caballeros templarios, Beltrán de Santillana y Geoffroy de Charney.*

*Sotva **dopsal**, dal zavolat dva z nejspolehlivějších templářských rytířů, Beltrána de Santillana a Geoffroye de Charneyho.* [Navarro, J.; *La Hermandad de La Sábana Santa*; přeložil: Medek, V.; 2006]

Jedenáctkrát se sloveso *acabar* vyskytovalo v opisné slovesné vazbě terminativní *acabar de* + infinitiv. Čtyřikrát se pomocné sloveso *acabar* nacházelo v imperfektu v indikativu, dvakrát v přítomném čase v indikativu. Čtyřikrát celkem bylo sloveso *dopsat* doprovázeno příslovcí *právě*.

[36] [...] *a leerle el libro que **acababa de escribir**, y a medida que mi voz narraba la historia los muebles se convertían en madera clara, la cama se llenaba de velos azules y entraba el sol por la ventana.*

[...] *a začala mu číst knihu, kterou **jsem právě dopsala**, a jak můj hlas vyprávěl příběh, nábytek světlal, postel se pokrývala modrými závoji a oknem proudil sluneční svit.* [Allende, I.; *Paula*; přeložila: Charvátová, A.; 1998]

[37] *No le apetece que Manuela pueda leer lo que **acaba de escribir**.*

*Nechtěl by, aby si Manuela přečetla, co **právě dopsal**.* [Almódovar, P.; *Todo sobre mi madre*; přeložila: Charvátová, A.; 2005]

Třikrát se sloveso *acabar* objevilo v minulém čase jednoduchém v indikativu. V takovém případě mohlo být případně zaměnitelné s vazbou *terminar de* + infinitiv.

[38] *Cuando **acabó de escribir**, el médico leyó la fórmula en voz alta pues tenía conciencia de que nadie podía descifrar su escritura.*

*Když lékař **dopsal**, nahlas recept přečetl, neboť si uvědomil, že nikdo nemůže jeho písmo rozluštit.* [García Márquez, G.; *El coronel no tiene quien le escriba*; přeložila: Posseltová, H.; 2006]

Dvakrát bylo sloveso *dopsat* přeloženo ze slovesa *dejar*. V jednom z těchto dvou případů bylo sloveso *dejar* pomocným slovesem v opisné slovesné vazbě terminativní *dejar de* + infinitiv. García Fernández (2012) uvádí, že vazba *dejar de* + infinitiv patří mezi opisné slovesné vazby vyjadřující přerušení děje. García González (1998) tvrdí, že vazba vystihuje děj, který se vyvíjel, ale byl přerušen nebo došlo k jeho ukončení. Podle Gómeze Torrega (2002) vazba *dejar de* + infinitiv vyjadřuje přerušení děje, který tak zároveň tímto přerušením i definitivně skončil. RAE y ASALE (2009) říká, že v případě použití vazby se sděluje, že určitý děj již nepokračuje a zůstává přerušený, ale že zároveň nedošlo k jeho ukončení (*Dejó de leer el diario*). Navíc doplňuje, že v takové větě může chybět informace o tom, zdali se na pozastavený děj naváže a bude se v něm pokračovat nebo nikoli. V uvedeném příkladu ([35]) je proto sporné, zdali byla vazba *dejar de escribir* přeložena správně terminativním slovesem *dopsat*, který spíše vyjadřuje definitivní ukončení děje, a ne jeho přerušení, neboť každá z gramatik nahlíží na problematiku trochu jinak.

[39] *Cuando me acercaba al altar la mujer **dejó de escribir** y se volvió para irse.*

*Jak jsem se přiblížil k oltáři, žena **dopsala** a obrátila se k odchodu.* [Cercas, J.; *Soldados de Salamina*; přeložila: Stárková, B.; 2004]

V devíti výskytech bylo sloveso *dopsat* použito jako ekvivalent ke slovesu *escribir*.

[40] *Fui a la cocina, me senté ante la máquina y en menos de dos horas **escribí** sin vacilar las diez páginas del epílogo.*

*Šla jsem do kuchyně, sedla si ke stroji a za necelé dvě hodiny **jsem** bez zaváhání **dopsala** deset stránek epilogu.* [Allende, I.; *Paula*; přeložila: Charvátová, A.; 1998]

[41] *Lo que **has escrito** está muy bien.*

*Všechno, co **jsi tam dopsala**, má hlavu a patu.* [Torres, M.; *Mientras vivimos*; přeložil: Beneš, R.; 2004]

2.1.5 Závěr ke slovesu *dopsat*

	Česká beletrie	Filmové titulky	Žurnalistické texty	Španělská beletrie
Počet nalezených výskytů slovesa <i>dopsat</i>	16	161	2	75
Vazba <i>terminar de + infinitiv</i>	7	8	0	14
Vazba <i>terminar de escribir</i>	7	7	0	11
Vazba <i>acabar de + infinitiv</i>	2	7	1	11
Vazba <i>acabar de escribir</i>	2	4	1	8
Sloveso <i>terminar</i>	2	52	2	28

Sloveso <i>acabar</i>	2	28	0	4
Sloveso <i>escribir</i>	1	20	0	9
Jiná opisná slovesná vazba	Ne	Ano	Ne	Ano
Jiná opisná slovesná vazba terminativní	Ne	Ne	Ne	Ano, <i>dejar de</i> + infinitiv

Přestože se sloveso *dopsat* nejčastěji vyskytovalo ve filmových nebo seriálových titulcích, zastoupení opisných slovesných vazeb zde bylo poměrně malé. Přibližně 5 % výskytů u filmových titulků bylo přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní *terminar de* + infinitiv a přibližně 4,4 % výskytů bylo přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní *acabar de* + infinitiv. Zbytek výskytů, zhruba 90,7 %, tak netvořily opisné slovesné vazby terminativní.

Oproti tomu například v českých beletristických textech, přestože v nich bylo nalezeno pouze 16 výskytů slovesa *dopsat*, tvořila opisná slovesná vazba terminativní *terminar de* + infinitiv 44 % výskytů a vazba *acabar de* + infinitiv 12,5 % výskytů. U španělských beletristických textů tvořily všechny opisné slovesné vazby terminativní (*terminar de* + inf., *acabar de* + inf., *dejar de* + inf.) skoro 35 % výskytů.

Je možné, že menší množství výskytu opisných slovesných vazeb terminativních ve filmových a seriálových titulcích mohlo být dáno tím, že filmové titulky bývají často omezeny počtem slov, které se přehledně vměstnají na obrazovku. Z ekonomických důvodů tak možná nebývají opisné slovesné vazby pro překladatele filmových titulků vždy tou první volbou.

2.2 Sloveso *domluvit* a jeho španělské ekvivalenty

Sloveso *domluvit* je druhým zástupcem skupiny sloves s prefixem *do-*, která vyjadřují konečnou fázi děje. Sloveso *domluvit* představuje sloveso soustřeďující se na konečnou fázi děje jenom v případě, pokud podle Slovníku spisovné češtiny Ústavu pro jazyk český⁷ znamená „dokončit mluvený projev, dopovědět, dořící“. Jelikož korpus InterCorp v12 neuměl tento význam odlišit od jiných, „neterminativních“ významů (jako například „skončit jednání, smluvit nebo naléhavě poradit“), nebylo často možné jednoznačně určit počet správných výskytů nezbytných pro zkoumání.

2.2.1 Sloveso *domluvit* v česky psaných beletristických textech

V korpusu bylo vyhledáno 75 výskytů slovesa *domluvit* v české beletrii. Pouze ve 23 výskytech znamenalo sloveso *domluvit* „dokončit mluvený projev“. Sloveso *domluvit* bylo pětkrát přeloženo slovesem *terminar* a šestkrát opisnou slovesnou vazbou terminativní *terminar de* + infinitiv.

[42] „**Domluvil jsem**, pane předsedo.“

He terminado, señor presidente. [Čapek, K.; *Knihy apokryfů*; přeložila: Orozco de Falbr, A.; 1962]

[43] *Než jsem domluvil*, pan velkovýrobce odešel, prásknuv za sebou dveřmi.

Antes de que terminara de hablar, el señor fabricante se marchó dando un portazo. [Jirotko, Z.; *Saturnin*; přeložil: Fernández Couceiro, E.; 2004]

[44] *Ale když domluvil*, jeden z básníků se jízlivě usmál a řekl; [...].

Pero cuando terminó de hablar, uno de los poetas rió con ironía y dijo: [...]. [Kundera, M.; *Život je jinde*; přeložil: de Valenzuela, F.; 2001]

Devětkrát bylo sloveso *domluvit* přeloženo terminativní vazbou *acabar de* + infinitiv. Plnovýznamovým slovesem v této vazbě (*verbo auxiliado*) bylo vždy sloveso *hablar*.

[45] **Domluvil jsem** a uvědomil si ticho, které se kolem mne rozhostilo.

Acabé de hablar y me di cuenta del silencio que se había producido a mi alrededor. [Urban, M.; *Hastrman – zelený román*; přeložil: Uharte, K.; 2008]

⁷ Internetová jazyková příručka [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 20. 4. 2021. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

[46] *Ostatně jsem ještě nedomluvil, nezmínil jsem se o tom, co na Morstadtově obraze považuji za nejkrásnější.*

Por otra parte, aún no he acabado de hablar, todavía no me he referido a lo que en el cuadro de Morstadt considero lo más hermoso. [Urban, M.; *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*; přeložil: Uharte Mendicoa, K.; 2005]

Jednou bylo sloveso *domluvit* přeloženo slovesem *acabar* a jednou slovesem *decir*.

[47] *Sotva stařec domluvil, zemřel.*

En cuanto dijo esto, murió el anciano. [Kašpar, O.; *Kojot a oposum a jiné mexické pohádky*; přeložila: Holková, L.; 2006]

2.2.2 Sloveso *domluvit* ve filmových titulcích

V rámci vyhledávání slovesa *domluvit* ve filmových titulcích pocházejících z různých jazyků bylo sloveso a jeho španělské ekvivalenty nalezeny celkem v 1600 větách. Ve výskytech, ve kterých se sloveso jednoznačně vyskytovalo jako sloveso vyjadřující „dokončit mluvený projev“, odpovídalo slovesu *domluvit* v jednadvaceti případech sloveso *terminar*. Šestnáctkrát z toho bylo sloveso součástí opisné slovesné vazby terminativní *terminar de hablar* (v žádné větě se tato vazba nevyskytovala ve spojení s jiným plnovýznamovým slovesem).

[48] *Vrátím vám ji, až domluvím.*

Se la devolveré cuando termine de hablar. [*Surveillance*; “překladatel neuveden”; 2008]

[49] *Ještě jsem nedomluvila.*

No habia terminado de hablar. [*Tooth fairy*; “překladatel neuveden”; 2010]

Ve dvačtyřiceti výskytech bylo sloveso *domluvit* přeloženo slovesem *acabar*. Jedenáctkrát z toho se sloveso *acabar* nacházelo jako pomocné sloveso v terminativní vazbě *acabar de* + infinitiv.

[50] *Ještě jsem nedomluvil!*

No he acabado de hablar contigo. [*Rocky V*; “překladatel neuveden”; 1990]

Tam, kde se sloveso *acabar* v terminativní vazbě nacházelo v přítomném čase v indikativu (v imperfektu v indikativu se nevyskytovalo vůbec), se pokaždé v češtině vyskytovalo příslovce *právě* nebo *zrovna*.

[51] **Právě jsem domluvil** s koronerem a soudě podle zubních snímků, a podle údajů, které armáda porovnávala s jejich anamnézou, jedná se o jistou identifikaci...

Acabo de hablar con el médico forense. y... a juzgar por las imágenes dentales, y de acuerdo a los datos que el ejército proporcionó de su historial médico, se trata de una identificación a ciencia cierta... [Ajami; “překladatel neuveden”; 2009]

[52] **Právě jsem s ní domluvila.**

Acabo de hablar con ella. [I Think I Love My Wife; “překladatel neuveden”; 2007]

Devětkrát bylo ekvivalentem ke slovesu *domluvit* sloveso *decir*.

[53] **Necháte mě konečně domluvit?**

Hedy Lamarr, por favor, ¿me van a dejar decir lo que quiero decir? [44 Inch Chest; “překladatel neuveden”; 2009]

[54] **Zmlkni, ať můžu domluvit.**

Y ahora haz el favor de callar... para que yo pueda decirte lo que he venido a hacer. [His Girl Friday; “překladatel neuveden”; 1940]

2.2.3 Sloveso *domluvit* v žurnalistických textech

V žurnalistických textech, které měly libovolný zdrojový jazyk, bylo sloveso *domluvit* nalezeno třiaosmdesátkrát. Ve všech výskytech však sloveso *domluvit* neslo jiný význam než „dokončit mluvený projev, dopovědět, dořici“ ([55]), a tak ho nebylo možné ani v jednom případě zkoumat.

[55] **Ministři financí skupiny G8 se domluvili** na zrušení dluhu ve výši 40 miliard dolarů připadajícího na osmnáct z nejchudších států světa.

Los ministros de Hacienda del G-8 han acordado cancelar los 40.000 millones de dólares que deben los dieciocho países más pobres del mundo. [Gestión de riesgos para salvar a los pobres; “překladatel neuveden”; 2005]

2.2.4 Sloveso *domluvit* jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů

Co se týče beletristických španělských textů, ze kterých byl nějaký výraz přeložen slovesem *domluvit*, bylo v korpusu nalezeno celkem 390 výskytů. Přesný počet výskytů slovesa *domluvit*, které by znamenalo „dokončit mluvený projev“ a bylo by tak

synonymem ke slovesu *dopovědět*, nebyl znám. Nicméně u jistých výskytů pocházelo 38 překladů ze slovesa *terminar*. Ve dvanácti případech bylo sloveso *terminar* slovesem nenacházejícím se v žádné opisné vazbě.

[56] *Cuando **terminé** dijo ah, qué vida la de los escritores, carajo.*

*Když **jsem domluvil**, řekl, ach, ti spisovatelé teda mají život, sakra.* [Bolaño, R.; *Los detectives salvajes*; přeložila: Charvátová, A.; 2008]

[57] *Sánchez Mazas **no le dejó terminar**; salió del despacho por una puerta lateral y regresó al rato.*

*Sánchez Mazas ho **nenechal domluvit**, vyšel z pracovny postranními dveřmi a za okamžik se vrátil.* [Cercas, J.; *Soldados de Salamina*; přeložila: Stárková, B.; 2004]

Ve dvaceti šesti případech se sloveso *terminar* vyskytovalo jako pomocné sloveso v opisné slovesné vazbě terminativní *terminar de* + infinitiv.

[58] *Cuando el barbadense **terminó de hablar** se había hecho de noche.*

*Když Barbadosan **domluvil**, bylo už tma.* [Vargas Llosa, M.; *El sueño del celta*; přeložila: Novotná, J.; 2011]

[59] *Aún **no había terminado de hablar** cuando, con asombrosa celeridad, ya echaba el puño hacia adelante.*

*Ještě **nedomluvila** a její ruka už s úžasnou rychlostí vystřelila kupředu.* [Pérez-Reverte, A.; *El maestro de esgrima*; přeložila: Skalická, B.; 1998]

Jedenkrát se opisná slovesná vazba terminativní *terminar de* + infinitiv vyskytovala se slovesem *desahogarse*.

[60] *Cuando **terminó de desahogarse**, alguien había apagado la luna.*

***Domluvila**, a někdo mezitím zhasl měsíc na nebi.* [García Márquez, G.; *El amor en los tiempos del cólera*; přeložila: Stárková, B.; 2003]

V jednom případě bylo sloveso *domluvit* přeloženo z, v gramatikách málo uváděné, opisné slovesné vazby terminativní *alcanzar a* + infinitiv.

[61] *El yanacona debió traducir, pero antes de que **alcanzara a terminar** los indios se le fueron encima y lo mataron.*

*Yanacona musel tlumočit, ale ještě, než **domluvil**, indiáni se na něj vrhli a zabili ho.* [Allende, I.; *Inés del alma mía*; přeložila: Baďurová, M.; 2009]

Jiný ekvivalent, který se vyskytoval:

[62] *En cuanto la paloma torcaza **dio por terminado su discurso**, la ardilla, el mono y las cotorras manifestaron estentóreamente su acuerdo [...].*

*Sotva holubice **domluvila**, veverka, opičák a andulky hlučně projevíli souhlas [...].* [Arenas, R.; *El portero*; přeložila: Charvátová, A.; 2006]

Dvanáctkrát bylo sloveso *domluvit* přeloženo z výrazu obsahující sloveso *acabar*. V pěti případech nebylo sloveso *acabar* součástí žádné opisné slovesné vazby.

[63] *No le **dejó acabar** su mujer, tapándole la moribunda boca con su boca y como si quisiera recoger en el propio su último aliento.*

*Nenechala ho však **domluvit** a umlčela jeho zmírající ústa svými rty, jako by chtěla vsát do sebe jeho poslední vydechnutí.* [de Unamuno, M.; *Abel Sánchez*; přeložila: Zuluetová-Cahová, J.; 1988]

V sedmi výskytech se nacházela opisná slovesná vazba terminativní *acabar de* + infinitiv, kdy jedenkrát bylo slovesem v infinitivu sloveso *relatar* a šestkrát jím bylo sloveso *hablar*. Tříkrát se pomocné sloveso *acabar* vyskytovalo v minulém čase jednoduchém v indikativu a třikrát se vyskytovalo v imperfektu v indikativu. Zde bylo pokaždé doprovázeno příslovcí *právé*.

[64] *¿Tú me ayudarías a rodar el vídeo? - me preguntó sin pausa en cuanto **hube acabado de relatar** mi episodio.*

*„Pomohl bys mi to video natočit?“ zeptala se mě bez přechodu, hned jak **jsem domluvil**.* [Marías, J.; *Corazón tan blanco*; přeložila: Stárková, B.; 2004]

[65] *Cuando **acabó de hablar** me levanté, le di las gracias por todo y me dispuse a salir.*

*Když **domluvil**, vstal jsem, poděkoval mu za všechno a chystal se odejít.* [Mendoza, E.; *La verdad sobre el caso Savolta*; přeložil: Koutný, P.; 1983]

[66] *El anciano clavó la mirada en el hombre que **acababa de hablar**.*

*Stařec se upřeně zahleděl na muže, který **právě domluvil**.* [Navarro, J.; *La Hermandad de La Sábana Santa*; přeložil: Medek, V.; 2006]

[67] ***Acababa de hablar** por teléfono con La Habana, y maldecía porque la CMQ, aprovechándose de su situación, de la urgencia, le había cuadruplicado las tarifas.*

Domluvil právě s Havanou a nadával, protože CMQ využila jeho situace a spěchu a napočítala si čtyřnásobné honoráře. [Vargas Llosa, M.; *La tía Julia y el escribidor*; přeložila: Prokopová, L.; 2004]

Pouze ve třech výskytech bylo sloveso *domluvit* překladovým ekvivalentem pro sloveso *hablar*, které se nenacházelo v žádné opisné slovesné vazbě.

[68] *Después se levantó (veinte segundos después de hablar, a lo sumo) y me dio una bofetada en la mejilla.*

Pak vstal (nanejvýš dvacet vteřin poté, co domluvil) a dal mi facku. [Bolaño, R.; *Los detectives salvajes*; přeložila: Charvátová, A.; 2008]

2.2.5 Závěr ke slovesu *domluvit*

	Česká beletrie	Filmové titulky	Žurnalistické texty	Španělská beletrie
Počet nalezených výskytů slovesa <i>domluvit</i>	23	Nezjištěno	0	Nezjištěno
Vazba <i>terminar de + infinitiv</i>	6	16	-	26
Vazba <i>terminar de hablar</i>	6	16	-	19
Vazba <i>acabar de + infinitiv</i>	9	11	-	7
Vazba <i>acabar de hablar</i>	9	8	-	6
Sloveso <i>terminar</i>	5	75	-	12
Sloveso <i>acabar</i>	1	31	-	5
Sloveso <i>decir</i>	1	9	-	Nezjištěno

Sloveso <i>hablar</i>	0	Nezjištěno	-	3
Jiná opisná slovesná vazba	0	Nezjištěno	-	Nezjištěno
Jiná opisná slovesná vazba terminativní	0	Nezjištěno	-	Ano, <i>alcanzar a + infinitiv</i>

Sloveso *domluvit*, které neslo význam „dokončit mluvený projev, dopovědět, dořici“, bylo mnohem méně používané než sloveso *domluvit*, které neslo jiný význam. V žurnalistických textech se toto sloveso nevyskytovalo vůbec. V české beletrii, kde bylo 23 potvrzených výskytů, bylo sloveso *domluvit* v 65 % přeloženo opisnou slovesnou vazbou terminativní *terminar de + infinitiv* nebo *acabar de + infinitiv*. U španělsky psané beletrie se mimo opisnou slovesnou vazbu *terminar de + infinitiv* a *acabar de + infinitiv* objevila i vazba *alcanzar a + infinitiv*.

2.3 Sloveso *vykrváčet* a jeho španělské ekvivalenty

Třetím zkoumaným slovesem je terminativní sloveso *vykrváčet*. Toto sloveso postihuje zánik nebo způsobení zániku, proto se zařazuje mezi slovesa vyjadřující ukončení děje (Štícha, F., 2013; 268). Toto sloveso bylo konkrétně vybrané proto, že četnost jeho výskytu byla vyšší než u jiných terminativních sloves s prefixem *vy-*.

2.3.1 Sloveso *vykrváčet* v česky psaných beletristických textech

V česky psaných beletristických textech našel korpus InterCorp v12 devět výskytů slovesa *vykrváčet*, které bylo nějakým způsobem přeloženo do španělštiny. V osmi případech bylo sloveso přeloženo plnovýznamovým slovesem *desangrar(se)*.

[69] *Říkala, že takhle, když králík vykrváčí, jeho maso je mnohem chutnější, křehčí.*

Decía que así, cuando el conejo se desangra, la carne es mucho más rica, más tierna. [Hrabal, B.; *Ostře sledované vlaky*; přeložil: de Valenzuela, F.; 1997]

V jednom z výskytů bylo sloveso *desangrar(se)* součástí modální vazby *deber* + infinitiv.

[70] *Kromě několika výjimek, lidí, kteří nezapřeli, že jsou synové národa, který má vykrváčet za zájmy jemu úplně cizí [...].*

Exceptuando algunos que no negaban que pertenecían a una nación cuyos hijos deberían desangrarse por intereses totalmente ajenos [...]. [Hašek, J.; *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*; přeložil: Janés Nadal, A.; 1980]

V posledním případě bylo sloveso *vykrváčet* přeloženo slovním spojením *perder (toda) la sangre*.

[71] [...] *tak se k hospodáři tulilo tak dlouho, než vykrvácelo.*

[...] *y se quedó arrimado al amo hasta que perdió toda la sangre.* [Hrabal, B.; *Pábitelé*; přeložily: Kruntorádová, E., Mirabet, N.; 1996]

2.3.2 Sloveso *vykrváčet* ve filmových titulcích

Ve výhradně českých titulcích nenašel korpus žádný výskyt slovesa *vykrváčet*. Po vynechání kritéria mít za zdrojový jazyk češtinu, bylo nalezeno ze všech dalších dostupných zdrojových jazyků 236 výskytů. Žádným z ekvivalentů slovesa *vykrváčet* nebyla ve španělštině opisná slovesná vazba terminativní. Místo toho bylo sloveso

vykrvácet překládáno například slovesem *sangrar*, a to konkrétně ve třiceti dvou případech. Sloveso *sangrar* bylo možné nalézt samostatně stojící nebo jako součást jiné opisné slovesné vazby než terminativní.

[72] *Ale nemůžeš vykrvácet.*

Pero tú no puedes sangrar. [Sin noticias de Dios; “překladatel neveden”; 2001]

Často bylo sloveso *sangrar* doprovázeno slovním spojením *hasta morir / hasta la muerte / a morir*, což dle mého názoru podporovalo myšlenku toho, že zkoumané sloveso *vykrvácet* musí postihovat zánik nebo způsobení zániku, aby mohlo vyjadřovat konečnou fázi děje.

[73] *Nikdo takový si nevezme flintu, aby se střelil do prsou, když je možnost, že bude trvat hodiny, než vykrvácí.*

No hay hombre que... nadie va y consigue municiones y se dispara en el pecho cuando cabe la posibilidad de que sangre durante horas hasta morir. [Electra Glide in Blue; “překladatel neveden”; 1973]

V některých případech bylo sloveso *sangrar* součástí durativní vazby *estar + gerundium*, nenašla jsem však v gramatikách žádnou souvislost s touto vazbou a volbou slovesa *vykrvácet*, jako jejím terminativním ekvivalentem.

[74] *Lidi budou ukrajovat tohle zvíře, které jim před očima vykrvácí.*

Los invitados cortarán este animal que parece que está sangrando. [Steel Magnolias; “překladatel neveden”; 1989]

[75] *Já vykrvácím!*

Estoy sangrando. [Shoot 'Em Up; “překladatel neveden”; 2007]

Ve dvaceti osmi případech bylo sloveso *vykrvácet* přeložené pomocí participia *desangrado*. Ve dvaadvaceti případech bylo toto participium ve vazbě se slovesem *morir*.

[76] *Jeden z nich, Damian Alekan, vykrvácel.*

Uno de ellos, Damian Alekan, murió desangrado. [Code 46; “překladatel neveden”; 2003]

V devatenácti případech se ke slovesu *vykrvácet* vyskytoval ekvivalent *estar + desangrando* jako představitel modální vazby *estar + gerundium*.

[77] *Tvá žena ti řekla, že za chvíli vykrváčí a ty odpovíš, že máš něco důležitýho?*
¿Tu esposa se está desangrando y dices que surgió algo importante? [Falling
Down; “překladatel neuveden”; 1993]

2.3.3 Sloveso *vykrváčet* v žurnalistických textech

V rámci žurnalistických textů majících za zdrojový jazyk češtinu byl nalezen pouze jeden výskyt slovesa *vykrváčet*. V uvedeném příkladu byl význam slovesa *vykrváčet* přenesen do slovního spojení *graves hemorragias*.

[78] *Pravděpodobnost, že se nakazil touto téměř stoprocentně smrtelnou chorobou, při níž člověk vykrváčí dovnitř vlastního těla, byla velká.*

Las probabilidades de que acabase infectado por esa enfermedad, mortal en casi el 100 % de los casos y que se caracteriza por graves hemorragias internas, eran muy altas. [Nemocnice, ze které se pacienti nevracejí; Lenka Petrášová; 2013]

K získání většího počtu výskytů slovesa *vykrváčet* v žurnalistických textech bylo opět zapotřebí vynechat kritérium zdrojového jazyka. Poté korpus vygeneroval 10 výskytů slovesa *vykrváčet*. Za předpokladu, že zřejmě existoval jistý prostřední (mohl jím být původní) jazyk, a české a španělské překlady proto nebyly překládány v závislosti jednoho jazyka na druhém, jsou pochopitelné volnější překlady, které se v žurnalistických textech nacházely. Nikde se nevyskytovala opisná slovesná vazba terminativní.

[79] *Střední třída bude donucena k poslušnosti a oponenti za pomoci administrativních prostředků vykrváčí, aby se mohli obohatit spojenci režimu.*

La clase media quedará reducida a la obediencia, los opositores se verán desangrados por medios administrativos y los aliados del poder podrán enriquecerse. [Žijeme v policejním státě!; “překladatel neuveden”; 2010]

[80] *Obávám se, že se buďto rozhodl nechat opozici vykrváčet, místo aby na sebe přivolal globální akci [...]*

Mi temor es que esté optando por debilitar a la oposición hasta eliminarla en lugar de provocar una acción global [...] [Bezletová zóna pro Libyi; “překladatel neuveden”; 2011]

V tomto případě ([80]) bylo sloveso *vykrváčet* užito metaforicky, což mohlo mít vliv na zvolení vhodného respondentního prostředku, kterým nebyla opisná slovesná vazba terminativní.

[81] *Dvacet let po pádu Berlínské zdi, nechalo sjednocení „Západní Německo vykrvácel,” píše týdeník Focus.*

Veinte años después de la caída del Muro de Berlín, la reunificación “ha dejado exhausta a Alemania Occidental”, señala Focus. [Západ zadlužen, ex-NDR v suchu; „překladatel neuveden“; 2010]

[82] *„Opravdovou otázkou je, za jakou cenu, pro lid, který kvůli úsporným řešením již zcela vykrvácel [...]“*

“La verdadera pregunta es: ¿a qué precio lo pagará un pueblo al que la austeridad ya ha dejado seco? [...]” [Řekům se ulevilo; “překladatel neuveden”; 2011]

[83] *Když spekulanti v roce 1998 zaútočili na hongkongské zavěšení měny k dolaru, byli to oni, kdo vykrvácel.*

Fue la sangre de los especuladores la que corrió en las calles cuando atacaron la paridad del dólar de Hong Kong en 1998. [Kam se poděla volatilita trhu?; “překladatel neuveden”; 2006]

2.3.4 Sloveso *vykrvácel* jako překlad výrazů ze španělsky psaných beletristických textů

Jako poslední se podíváme, ze kterých výrazů bylo v beletristických španělsky psaných textech přeloženo právě sloveso *vykrvácel*. Korpus nalezl 52 případů, ve kterých bylo překladovým ekvivalentem sloveso *vykrvácel*. Dvakrát bylo sloveso ekvivalentem pro opisnou slovesnou vazbou terminativní: jednou pro *terminar de* + infinitiv, podruhé pro *acabar de* + infinitiv.

[84] *Avellaneda se terminó de desangrar en la habitación de su hotel, el Excelsior de Agua Prieta, y dos días después fue enterrado en el cementerio de la misma población.*

Avellaneda vykrvácel v hotelovém pokoji, v Excelsioru v Agua Prietě, a o dva dny později byl pohřben na tamním hřbitově. [Bolaño, R.; Los detectives salvajes; přeložila: Charvátová, A.; 2008]

[85] *A las doce, cuando Aureliano José acabó de desangrarse y Carmelita Montiel encontró en blanco los naipes de su porvenir [...].*

Do půlnoci, kdy Aureliano José vykrvácel a Carmelita Montielová zjistila, že karty, které jí měly odhalit budoucnost, zejí prázdnotou [...]. [García Márquez, G.; Cien años de Soledad; přeložil: Medek, V.; 2003]

V sedmatřiceti případech bylo ekvivalentem ke slovesu *vykrvácet* sloveso *desangrar(se)* – většinou jako samostatně stojící sloveso, méně často v opisné slovesné vazbě jiné než terminativní, např. ve vazbě durativní *seguir* + gerundium nebo ve vazbě modální *querer* + infinitiv.

[86] [...] *así las víctimas **no se desangraban** y podían llevar el escarmiento a su tribu.*

*Tak oběti **nevykrváceli** a mohly se s výstrahou vrátit ke svým soukmenovcům.*
[Allende, I.; *Inés del alma mía*; přeložila: Baďurová, M.; 2009]

[87] *Kate Cold y César Santos se dieron a la tarea de improvisar tapones con trapos para **evitar que** los infortunados soldados **siguieran desangrándose.***

*Kate Coldová a César Santos se dali do práce a vyrobili z hadrů jakési tampóny, aby ranění **nevykrváceli.*** [Allende, I.; *La ciudad de las bestias*; přeložily: Novotná, D., Novotná, J.; 2003]

[88] *Entonces, sí, esos viracochas eran diablos, **querían desangrarnos** como a los árboles [...].*

*Tenkrát ano, tenkrát byli virakočové běsi, **chtěli** nás **nechat vykrvácet** jako stromy [...].* [Vargas Llosa, M.; *El hablador*

[89] *También ella **había estado a punto de irse en sangre** como esa muchacha después de dar a luz a su hija y en esa ocasión él había sido capaz de salvarla.*

*I ona přece po porodu své dcery málem **vykrvácela**, stejně jako ta dívka, a on ji tehdy dokázal zachránit.* [Allende, I.; *Hija de la fortuna*; přeložila: Baďurová, M.; 2004]

Sloveso *vykrvácet* bylo ekvivalentem i pro jiná slovní spojení:

[90] [...] *porque éste con la otra pierna le arreó tal patada en una de las cicatrices que lo dejó como muerto y sin sentido, manándole una agüilla que me dio por pensar que **agotara la sangre.***

[...] *protože napadený mu druhou uštědřil pořádný kopanec právě do jedné z jizev, že Mario zůstal ležet jako mrtvý, v bezvědomí, a krev z něho vytryskla, až jsem myslel, že **vykrváčí.*** [Cela, C. J.; *La familia de Pascual Duarte*; přeložila: Kvapilová, J.; 1977]

2.3.5 Závěr ke slovesu *vykrvácet*

	Česká beletrie	Filmové titulky	Žurnalistické texty	Španělská beletrie
Počet nalezených výskytů slovesa <i>vykrvácet</i>	9	236	10	52
Sloveso <i>desangrar(se)</i>	8	28	1	37
Sloveso <i>sangrar</i>	0	32	1	2
Opisná slovesná vazba neterminativní	Ano	Ano	Ano	Ano
Vazba <i>terminar de + infinitiv</i>	0	0	0	1
Vazba <i>acabar de + infinitiv</i>	0	0	0	1

Sloveso *vykrvácet* se podobně jako sloveso *dopsat* vyskytovalo nejčastěji ve filmových a seriálových titulcích. I přes nejvyšší výskyt ve filmových a seriálových titulcích však nebylo sloveso *vykrvácet* přeloženo ani v jednom případě opisnou slovesnou vazbou terminativní. Stejně tak pro sloveso *vykrvácet* nebyla ekvivalentem opisná slovesná vazba terminativní ani v české beletrii a ani v žurnalistických textech. Pouze ve španělské beletrii byly nalezeny dva výskyty opisné slovesné vazby terminativní, jednou *terminar de + infinitiv*, podruhé *acabar de + infinitiv*, které byly do českého jazyka přeloženy slovesem *vykrvácet*. V obou případech si výrazové prostředky terminativnosti významově odpovídaly.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo seznámit se s terminativností v českém a španělském jazyce a dozvědět se, jak je terminativnost v obou jazycích vyjadřována. V teoretické části bylo objasněno, co znamená terminativnost a bylo vysvětleno, že u sloves v českém jazyce se terminativnost vyjadřuje pomocí prefixů *do-*, *od-*, *po-*, *s-/se-*, *u-*, *vy-* a *za-* a u sloves ve španělském jazyce se terminativnost vyjadřuje pomocí tzv. opisných slovesných vazeb terminativních, kterými jsou *dejar de + infinitiv*, *cesar de + infinitiv*, *parar de + infinitiv*, *acabar de + infinitiv*, *venir de + infinitiv*, *terminar de + infinitiv*, *concluir de + infinitiv*, *terminar por + infinitiv*, *acabar por + infinitiv*, *venir a + infinitiv*, *llegar a + infinitiv* a *alcanzar a + infinitiv*.

V teoretické části byly pomocí českých gramatik charakterizovány jednotlivé prefixy u českých sloves a byly uvedeny i konkrétní příklady sloves, která vyjadřují terminativnost v českém jazyce. Dále byly pomocí českých a španělských gramatik charakterizovány jednotlivé opisné slovesné vazby terminativní. U nich byly uvedeny i příklady uplatnění ve větách.

Úkolem praktické části bylo vymezit, jaké respondentní prostředky jsou při překládání českých terminativních sloves využívány. Konkrétně se zjišťovalo, jakými překladovými ekvivalenty jsou do španělštiny překládána slovesa *dopsat*, *domluvit* a *vykrváčet*, a to v beletristických textech, ve filmových a seriálových titulcích a v žurnalistických textech. Také se určovalo, jaké španělské ekvivalenty ve španělsky psané beletrii se překládají do českého jazyka právě slovesy vyjadřujícími terminativnost *dopsat*, *domluvit* a *vykrváčet*. Náplní práce bylo zjistit, jestli se tato slovesa překládají spíše opisnými slovesnými vazbami terminativními nebo ne.

K českému slovesu *dopsat* byla jako ekvivalent nalezena opisná slovesná vazba terminativní v každém ze zkoumaných typů textu. Nejčastěji se opisná slovesná vazba terminativní vyskytovala v beletristických textech, méně často ve filmových a seriálových titulcích. Domněnkou toho, proč tomu tak bylo, je zřejmě skutečnost, že titulky bývají často omezeny počtem slov, které se přehledně vejdu na obrazovku a neztěžují tak divákovi jejich čtení. Z toho důvodu zřejmě nebylo při překládání filmových titulků tak běžné používat opisné slovesné vazby, které se vždy skládají z více slov. Opisnými slovesnými vazbami terminativními, které byly respondentním způsobem ke

slovesu *dopsat*, byly vazby *terminar de* + infinitiv, *acabar de* + infinitiv a v jediném případě i vazba *dejar de* + infinitiv.

Sloveso *domluvit*, přestože sdílí se slovesem *dopsat* stejný prefix *do-*, který u těchto sloves vyjadřuje ukončení děje, mělo menší zastoupení opisných slovesných vazeb terminativních než sloveso *dopsat*. Samotné sloveso *domluvit* se navíc mnohem častěji vyskytovalo s významem neterminativním, typu „dorozumět se nebo ústně dojednat“, než s významem „dokončit mluvený projev, dopovědět, dořící“. V žurnalistických textech například nebyl nalezen žádný výskyt slovesa *domluvit*, které vyjadřovalo konečnou fázi slovesného děje. V těch případech, kdy byla respondentním prostředkem opisná slovesná vazba terminativní, se jednalo o vazby *terminar de* + infinitiv, *acabar de* + infinitiv a v jednom případě i o vazbu *alcanzar a* + infinitiv.

Lze říct, že byť byla četnost opisných slovesných vazeb terminativních u každého ze sloves skupiny s prefixem *do-* (*dopsat*, *domluvit*) jiná, obě slovesa měla společné to, že byla překládána nejčastěji vazbami *terminar de* + infinitiv a *acabar de* + infinitiv. Tyto vazby navíc nesly stejný lexikální význam jako ona česká slovesa.

Přestože podle Štíchy (2013, s. 268) spadá sloveso *vykrváčet* pod slovesa, která také vyjadřují ukončení děje, bylo toto sloveso nejméně překládáno opisnými slovesnými vazbami terminativními. Opisné slovesné vazby terminativní se v podstatě vyskytovaly pouze ve dvou případech, a to ve španělsky psaných beletristických textech, ze kterých byly následně přeloženy slovesem *vykrváčet*.

Závěrem se dá shrnout, že v kontrastivní korpusové analýze bylo možné ke všem zkoumaným výrazům, která vyjadřovala terminativnost v českém jazyce (k prefigovaným slovesům), nalézt nějaký ekvivalent vyjadřující terminativnost ve španělském jazyce (opisnou slovesnou vazbu), a bylo proto možné v těch případech stanovit, že byla v obou jazycích zachována stejná povaha slovesného děje.

RESUMÉ

El propósito de esta tesis fue conocer qué son las perífrasis verbales terminativas, cuáles son sus rasgos más significativos y, sobre todo, cuáles son los representantes de esta categoría en el idioma checo. En la parte teórica, mediante las gramáticas checas y españolas, se describieron todas las perífrasis verbales terminativas y se aclaró que los equivalentes a esta categoría en checo son algunos verbos prefijados. Según las gramáticas checas, los prefijos que expresan el fin de un proceso o de una acción en esta lengua son *do-*, *od-*, *po-*, *s-/se-*, *u-*, *vy-* y *za-*. Lo que tienen en común la lengua checa y la española es que ni los afijos ni las perífrasis verbales representan siempre a una categoría, es decir, tanto algunos afijos como algunas de las perífrasis verbales pueden expresar otra categoría o pueden tener otro significado (p. ej., de acuerdo con García González (1998, s. 77), la perífrasis verbal terminativa *venir a + infinitivo* puede adquirir el valor aproximativo en la oración *Este coche viene a costar un millón de pesetas* o p. ej., conforme a lo que escribe Štícha (2013, s. 252), el prefijo *od-* no tiene que siempre expresar el fin de una acción (*odříst*, *odumřít*), sino que también puede expresar el comienzo de una acción (*odstartovat*)).

El fin de la parte práctica fue averiguar si los verbos checos *dopsat*, *domluvit* y *vykrváčet* que expresan el fin de una acción suelen ser traducidos como las perífrasis verbales terminativas o no. Se esperaba que los verbos checos probablemente no serían cada vez traducidos como las perífrasis verbales terminativas. La parte práctica fue basada en el análisis de los textos contenidos en el Corpus Nacional Checo, el proyecto académico fundado en 1994. Primero fueron analizados los textos checos que comprendían los verbos examinados *dopsat*, *domluvit* y *vykrváčet* con los textos españoles. En este capítulo se utilizaron los textos narrativos, los subtítulos y los textos periodísticos. Después fueron analizados los textos españoles con los textos checos que comprendían verbos mencionados arriba. En este capítulo se utilizaron únicamente los textos narrativos.

Fue descubierto que todos los verbos (*dopsat*, *domluvit* y *vykrváčet*), en al menos un ejemplo, tenían como equivalente a una perífrasis verbal terminativa. Entre las perífrasis verbales terminativas más empleadas pertenecían *terminar de + infinitivo* y *acabar de + infinitivo*. Entre las menos empleadas pertenecían *dejar de + infinitivo* y *alcanzar a + infinitivo*. Salvo esto fue descubierto que las perífrasis verbales terminativas

fueron más frecuentes en los textos narrativos que p. ej., en los subtítulos. Se presupone que el número de las palabras de los subtítulos que se encuentran en la pantalla está limitado y que, por consiguiente, no hay siempre espacio para utilizar las perífrasis verbales. Por lo cual, se eligen las expresiones más cortas, p.ej., un solo verbo. Donde no había las perífrasis verbales terminativas, los verbos checos fueron traducidos de otro modo. En caso del verbo *dopsat* fueron los verbos *terminar*, *acabar* o *escribir* que fueron más divulgados en las oraciones. En cuanto al verbo *domluvit* fueron los verbos *terminar*, *acabar* o *decir*. Y por fin, el verbo *vykrváčet* mayoritariamente tuvo como sus equivalentes, distintos de perífrasis verbales terminativas, los verbos *desangrar(se)* o *sangrar*.

Aunque el número de la presencia de las perífrasis verbales terminativas no fue demasiado alto, la parte práctica demostró que fue posible mantener el mismo carácter de la acción verbal en ambas lenguas, porque siempre se pudo encontrar, por lo menos, un ejemplo de un verbo terminativo checo cuya traducción fue la perífrasis verbal terminativa, o un ejemplo de una perífrasis verbal terminativa cuya traducción fue el verbo terminativo checo.

BIBLIOGRAFIE

- GARCÍA FERNÁNDEZ, Luis. *Las perífrasis verbales en español*. España: Edhasa (Castalia), 2012. ISBN 978-84-9740-425-9.
- GARCÍA GONZÁLEZ, Javier. *Perífrasis verbales*. 2. ed. Madrid: Sociedad General Española de Librería, 1998. Problemas básicos del español. ISBN 84-7143-465-2.
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8. ed. Madrid: Ediciones SM, 2002. ISBN 84-348-8587-5.
- KOMÁREK, Miroslav. *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk*. Praha: Academia, 1986.
- RAE y ASALE. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Espasa Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3246-8.
- ŠTÍCHA, František. *Akademická gramatika spisovné češtiny*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2205-9.
- ZAVADIL, Bohumil a Petr ČERMÁK. *Mluvnice současné španělštiny: lingvistický interpretační přístup*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Internetová jazyková příručka [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 20. 4. 2021. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Norbert Nübler (2017): TERMINATIVNOST. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/TERMINATIVNOST> (poslední přístup: 17. 4. 2021)

Norbert Nübler (2017): ZPŮSOB SLOVESNÉHO DĚJE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: [https://www.czechency.org/slovník/ZPŮSOB SLOVESNÉHO DĚJE](https://www.czechency.org/slovník/ZPŮSOB_SLOVESNÉHO_DĚJE) (poslední přístup: 24. 1. 2021)

Tomáš Machálek (2014): KonText – rozhraní pro vyhledávání v korpusech. FF UK, Praha. Dostupný z WWW: <<http://kontext.korpus.cz/>>.

Věra Dvořák (2017): SÉMANTICKÁ ROLE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: [https://www.czechency.org/slovník/SÉMANTICKÁ ROLE](https://www.czechency.org/slovník/SÉMANTICKÁ_ROLE) (poslední přístup: 20. 2. 2021)